

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA MANAGEMENTU

Cestovní ruch pro seniory

Tourism for Seniors

Student:

Lenka Kopečková

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Jarmil Adamec

Ostrava 2012

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra managementu

Zadání bakalářské práce

Student: **Lenka Kopečková**
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6501R006 Ekonomika cestovního ruchu
Specializace: 02 Ekonomika cestovního ruchu
Téma: Cestovní ruch pro seniory
Tourism for Seniors

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Metodika zpracování a cíl práce
 3. Základní charakteristiky cestovního ruchu
 4. Vymezení seniorského cestovního ruchu
 5. Analýza cestovního ruchu pro seniory v České republice
 6. Návrhy a doporučení
 7. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

COOPER, Chris et al. *Tourism: principles and practice*. 4th ed. Harlow: Prentice Hall: Financial Times, 2008. ISBN 978-0-273-71126-1.
HAŠKOVCOVÁ, Helena. *Fenomén stáří*. 2. vyd. Praha: Havlíček Brain Team, 2010. ISBN 978-80-87109-19-9.
INDROVÁ, Jarmila et al. *Cestovní ruch: (základy)*. 2. vyd. Praha: Oeconomica, 2009. ISBN 978-80-245-1569-4.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Jarmil Adamec**

Datum zadání: 25.11.2011

Datum odevzdání: 11.05.2012

Ing. Petra Horváthová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Čestné prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně za použití uvedené literatury.

V Uherském Hradišti dne 11. 5. 2012

Podpis autora

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala Ing. Jarmilu Adamcovi, za odborné vedení a cenné rady a připomínky, které přispěly k vypracování této bakalářské práce.

Obsah

1	Úvod	5
2	Metodika zpracování a cíl práce	6
2.1	Metodika zpracování	6
2.2	Cíl práce	6
3	Základní charakteristiky cestovního ruchu	7
3.1	Specifika trhu cestovního ruchu	8
3.2	Přínosy cestovního ruchu	9
3.3	Typologie cestovního ruchu	9
3.3.1	Druhy cestovního ruchu	10
3.3.2	Formy cestovního ruchu	13
3.4	Cestovní ruch jako systém	15
3.4.1	Subjekt cestovního ruchu	15
3.4.2	Objekt cestovního ruchu	16
3.5	Okolí systému cestovního ruchu	16
4	Vymezení seniorského cestovního ruchu	19
4.1	Segmenty seniorského cestovního ruchu	20
4.2	Specifika seniorského cestovního ruchu	21
4.3	Nejčastější formy cestovního ruchu seniorů	21
5	Analýza cestovního ruchu pro seniory v České republice	22
5.1	Dotace pro seniory	22
5.1.1	Europe Senior Tourism	22
5.1.2	Program 55	23
5.2	Informační centra pro seniory	24
5.3	Cestovní kanceláře nabízející zájezdy pro seniory	25
5.3.1	CK Conti	25
5.3.2	Quality Tours	26
5.3.3	Snail Travel International	26
5.3.4	Canaria Travel	27
5.3.5	CK – OK Tours	28
5.3.6	Senior Agency	31
5.3.7	Dotazníkové šetření	32
5.3.8	Souhrn výsledků dotazníkového šetření	40
6	Návrhy a doporučení	43
7	Závěr	45

Seznam použité literatury	47
Seznam zkratk	50
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
Seznam grafů	
Seznam příloh	
Přílohy	

1 Úvod

V této bakalářské práci se budu zabývat problematikou týkající se cestovního ruchu pro seniory. Toto téma mě zaujalo svou momentální aktuálností a atraktivností. Cestovní ruch zaměřený na seniory je v posledních letech relativně nový a zajímavý trend.

Cestování je neodmyslitelnou součástí života a životního stylu ve vyspělých státech. Během posledních let došlo v oblasti cestovního ruchu ke změnám zejména na straně poptávky. Tyto změny souvisí především s demografickým vývojem společnosti, s trávením volného času, vývojem příjmů, rozvojem dopravy a informačních technologií, s rostoucími zkušenostmi cestovatelů a mnohými dalšími.

Vlivem demografických změn, zvyšující se průměrnou délkou života a zdokonalením služeb, které poskytuje zdravotnictví, narůstá počet osob starších 60 let. Dnešní senioři nejsou stejnými seniory jako před 20 lety. V moderní době pokroků ve zdravotnictví, rozvoje technických vymožeností a znatelně lepší ekonomické situaci, mohou být budoucností cestovního ruchu. Lidé v poproduktivním věku mají lepší fyzickou i duševní kondici, jsou aktivnější, vitálnější a chtějí poznávat svět. Díky časové nezávislosti se nemusí příliš omezovat, mohou vycestovat třeba i na delší vzdálenosti či podniknout aktivní dovolenou. Ve svém věku mají obvykle dospělé děti, a tudíž menší finanční výdaje na rodinu, což způsobuje narůstání disponibilních zdrojů, které pak mohou investovat například do cestování a poznávání nových zemí a kultur.

Všechny tyto aspekty ovlivňují zájem seniorů o cestování, a tím i narůstající zájem o segment seniorů jako zákazníků, kterým je možné nabízet produkty a služby spojené s průmyslem cestovního ruchu.

Pojem seniorský cestovní ruch spadá do kategorie sociálního cestovního ruchu. V souvislosti se sociálním cestovním ruchem pak hovoříme o určitých cílových skupinách, kterými jsou například jednotlivci a rodiny s nízkými příjmy, děti a mládež, osoby fyzicky a mentálně handicapované a senioři.

Hlavním motivem cestování seniorů není pouze relaxace či rekreace, ale naopak cestují za poznáním, turistikou, zábavou, nebo i za účelem návštěvy příbuzných a známých. Seniorský cestovní ruch, stejně jako jiné formy cestovního ruchu, je specifický svým poskytováním služeb.

2 Metodika zpracování a cíl práce

2.1 Metodika zpracování

K tvorbě této bakalářské práce zaměřené na seniory jsem využila veškeré poznatky, které jsem získala během studia, dále pak vlastní studium odborné literatury, osobní návštěvu specializovaných míst pro seniory v oblasti cestovního ruchu, internetové zdroje a další zdroje věnované této problematice.

Tato bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části se budu jako první zabírat samotným cestovním ruchem – jeho definicí, vývojem, typologií a systémem. Ve druhé části se budu zabírat pojmem senior, specifickými znaky a nejčastějšími formami cestovního ruchu zaměřeného na seniory. V praktické části jsem jako hlavní výzkumnou metodu zvolila dotazníkové šetření, které umožňuje poměrně rychle, snadno a ekonomicky nenáročně získat potřebné informace od většího počtu respondentů. V dotazníku bylo použito uzavřených otázek s možností volby pro lepší zmapování situace. Hlavním cílem praktické části bylo získat informace o míře účasti seniorů na cestovním ruchu.

Jako cílovou skupinu respondentů jsem zvolila seniory z Olomouckého kraje (okres Přerov). Bylo osloveno celkem 70 respondentů. Dříve, než byl dotazník podán k vyplnění, jsem zjišťovala informaci, jestli je tázaná osoba seniorem.

2.2 Cíl práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je analýza a zhodnocení účasti seniorů na cestovním ruchu v České republice. Za pomoci dotazníkového šetření budou zjištěny například informace o tom, jak často senioři cestují, hlavní motivy a cíle dovolené, kolik peněz jsou schopni utratit v rámci cestování nebo třeba jaký typ ubytovacího zařízení je nejoblíbenější. V závěru budou navržena vlastní opatření, která mohou přispět k rozvoji služeb v oblasti cestovního ruchu této cílové skupiny.

3 Základní charakteristiky cestovního ruchu

Myšlenka cestování je stará jako lidstvo samo. S vývojem lidstva se měnily i jejich potřeby a docházelo tak současně i ke změnám ve vývoji motivů pro cestování. Historie ukazuje, že cestování nebylo vždy příjemnou záležitostí spojenou s regenerací sil a relaxací, jak je tomu dnes. Mezi prvotní motivy cestování v pravěku patřilo uspokojování fyziologických potřeb jako je obživa a snaha přežít. Stěhovali se proto za potravou a lepšími životními podmínkami. Ve starověku docházelo ke zdokonalování lidských dovedností. Lidé začali vyrábět různé výrobky, které se staly součástí směny. Potřeba směny zboží za zboží vedla k tomu, že se budovala nezbytná infrastruktura v podobě obchodních cest, a to jak po vodě, tak i po souši. Velký přínos pro rozvoj cestování vnesl objevitel Marco Polo a jeho zámořské výpravy z Evropy do Asie, resp. do Číny. (Vystoupil, Šauer, 2006)

Začátek rozvoje moderního cestovního ruchu se zpravidla datuje do období přelomu 19. a 20. století, kdy se cestovní ruch začal formovat ve vyspělých krajinách jako odvětví společenské činnosti. Mnozí odborníci spojují prvopočátky moderního cestovního ruchu s obdobím průmyslové revoluce jako důsledku tehdejších ekonomických, technických a sociálních podmínek. (Hesková, 2006)

Jak uvádí ve své knize Cooper (str. 11, 2008): *„Cestovní ruch dosahuje mezinárodních rozměrů a zahrnuje mnohostranné aktivity, které ovlivňují životy mnoha lidí a ekonomiky mnoha zemí. Není divu, že je obtížné definovat pojem cestovní ruch. Slovo „turista“ se poprvé objevilo v anglickém jazyce na počátku 19. stol. Překvapující je, že ani po více než dvou stoletích stále neexistuje jednotná definice. V jistém slova smyslu je to odrazem složitosti systému cestovního ruchu, ale také tím, že cestovní ruch je relativně mladý vědní obor.“*

Indrová (2009) vnímá cestovní ruch jako neodmyslitelnou součást dnešní moderní společnosti. V rámci cestovního ruchu se každoročně dává do pohybu obrovské množství lidí po celém světě, kteří zpravidla ve svém volném čase opouštějí dočasná místa svého trvalého bydliště za účelem poznání, rekreace, styku s lidmi a z celé řady dalších důvodů.

„Cestovní ruch vždy zahrnuje cestování, ale ne každé cestování je cestovním ruchem. Cestovní ruch zahrnuje rekreaci, ale ne každá rekreace je cestovním ruchem. Cestovní ruch se uskutečňuje ve volném čase, ale ne celý volný čas je věnován cestovnímu ruchu“ uvádí ve své knize Pásková a Zelenka (2002, str. 6). Tato slova alespoň částečně poukazují na problematičnost vymezování cestovního ruchu.

Podle Páskové a Zelenky (2002, str. 6) je nejčastěji používána a citována definice WTO¹, která v sobě zahrnuje místní, časové, i motivační vymezení CR: „*Aktivita osob cestujících do míst mimo jejich obvyklé prostředí nebo pobývajících v těchto místech ne déle než jeden rok za účelem trávení volného času, sjednávání kontraktů pro následné podnikání apod.*“

Kolektiv autorů katedry cestovního ruchu VŠE v Praze (2008) tvrdí, že cestovní ruch představuje důležitou oblast národního hospodářství a je významnou součástí spotřeby obyvatelstva. Jde o komplexní společenský jev, který je charakterizován následujícími rysy:

- dočasnost změny místa trvalého bydliště a dočasnost pobytu mimo něj,
- nevýdělečný charakter cesty a pobytu (nejčastěji realizovány ve volném čase),
- vztahy mezi lidmi, jež cestovní ruch vyvolává.

Pro zajištění rozvoje cestovního ruchu je nezbytné splnit tři základní podmínky – zachovat bezpečnost v dané destinaci, vytvořit dostatečný fond volného času a zajistit přiměřené disponibilní důchody obyvatelstva. Podíl obyvatelstva na cestovním ruchu patří k důležitým měřítkům životní úrovně každé země. Rozvoj cestovního ruchu je podporován řadou faktorů, které souvisejí s růstem počtu obyvatelstva naší planety, zlepšováním jejich zdravotního stavu a zvyšováním vzdělanosti, která postupně překonává jazykové bariéry a podněcuje touhu po poznání nových kultur, míst a prožití neobvyklých zážitků. Podnětem pro rozvoj cestovního ruchu je i zvyšující se globalizace, spojená se soustřeďováním lidí do velkých aglomerací, rozšiřováním moderních technologií, které umožňují bezproblémovou komunikaci a rychlé překonání vzdáleností.

3.1 Specifika trhu cestovního ruchu

Trh cestovního ruchu je charakteristický celou řadou zvláštností, které vyplývají především z charakteru služeb a potřeby klientů v cestovním ruchu. Podle Rygllové, Buriana a Vajčnerové (2011) patří mezi hlavní specifika trhu cestovního ruchu tyto aspekty:

- produkt cestovního ruchu má nehmotný charakter,
- podnikání v cestovním ruchu není otázkou jedné sezóny, ale jedná se o dlouhodobé aktivity,
- vysoký podíl lidské práce,
- výrazná sezónnost,
- vysoká závislost na přírodních a historických atraktivitách,

¹ WTO – Světová obchodní organizace (World Trade Organization)

- mezinárodní charakter,
- výrazné ovlivnění nabídky a poptávky přírodními faktory (např. počasí) a dalšími nepředvídatelnými jevy (mimoekonomické jevy),
- podmíněnost politicko-správními podmínkami,
- místní a časové oddělení nabídky, poptávky a spotřeby,
- místní a časová vázanost tvorby, realizace a spotřeba služeb, bezprostřední sepětí s územím, na kterém dochází k realizaci služeb, jež vyplývá z jejich pomíjivého charakteru,
- těsný vztah nabídky a poptávky (např. změna v cenách a příjmech).

3.2 Přínosy cestovního ruchu

Z hlediska sociálně-ekonomického rozlišujeme přínosy cestovního ruchu na dvě základní skupiny:

1. **ekonomické** přínosy cestovního ruchu jsou hodnoceny podle různých indikátorů. V síti vazeb cestovního ruchu na ekonomické prostředí patří mezi zásadní účast na tvorbě hodnot (zvětšuje se hrubý domácí produkt, celkové příjmy a bohatství státu), vztah ke státnímu rozpočtu (příjmy z daní), vztah k platební bilanci (projevují se na běžném účtu), vytváření podnikatelských a pracovních příležitostí a vliv na rozvoj územních celků,
2. **neekonomické**, které lze členit na přínosy sociální (např. nové podnikatelské příležitosti a nová pracovní místa mají pozitivní dopad na sociální složení a profil populace navštěvovaných míst), ekologické a další. (Nejdl, 2011)

3.3 Typologie cestovního ruchu

Specifikovat cestovní ruch jen ve všeobecné rovině není dostačující. V každodenní praxi se projevuje v nejrůznějších formách a druzích, které se nepřetržitě vyvíjejí v závislosti na poptávce účastníků cestovního ruchu a technicko-technologických možnostech nabídky.

Podle Heskové (2006) se cestovní ruch nejčastěji člení na:

- **druhy** cestovního ruchu, v nichž dominuje především hledisko motivů účasti na cestovním ruchu,
- **formy** cestovního ruchu, kde jsou jako základ posuzování cestovního ruchu vzaty různé příčiny, které ho ovlivňují a důsledky, které přináší.

3.3.1 Druhy cestovního ruchu

Druhy cestovního ruchu jsou odvozeny od motivace návštěvníků. Mezi primární motivy patří motivy rekreační, kulturní, společenské, sportovní, ekonomické a specifické.

Rekreační cestovní ruch

Jedná se o jednu z nejstarších a nejrozšířenějších forem cestovního ruchu. Indrová (2009) ve své knize uvádí, že je obvykle realizován ve vhodném rekreačním prostředí, jehož příznivé účinky jsou využívány v zájmu obnovení duševních a fyzických sil jedince. Rekreační cestovní ruch neznamena pouze pasivní odpočinek, ale obvykle je spojen s aktivním pobytem v přírodě a uplatněním celé řady sportovních aktivit, her, zájmů, koníčků, včetně takových, jakými jsou např. houbaření, zahrádkaření, kutilství apod. Jedním ze specifických typů rekreačního cestovního ruchu je i chataření a chalupaření.

Kulturní cestovní ruch

Kulturně poznávací cestovní ruch je zaměřen především na poznání kultury, zvyků, historie a tradic vlastního i jiných národů. Jedním z aspektů daného cestovního ruchu je i to, že plní významnou výchovně vzdělávací funkci a přispívá k rozšíření kulturně společenského rozhledu obyvatelstva. Zahrnuje především návštěvu kulturně historických památek (hrady, zámky atd.), kulturních zařízení a akcí apod.

Jedním z druhů kulturního cestovního ruchu je **vzdělávací cestovní ruch**, jehož hlavní motivací je získávání znalostí a dovedností v navštívené destinaci. Cestovní ruch se vzdělávacími motivy zahrnuje např. zájezdy s výukou jazyků, zájezdy do významných historických, archeologických, kulturních či vědeckých míst s odborným programem a odborným vedením, spojené často i s poskytováním odborných studijních materiálů.

Dalším druhem je **cestovní ruch s náboženskou tematikou**. Hlavním motivem u tohoto specifického druhu cestovního ruchu je návštěva poutních a posvátných míst, návštěva církevních památek a událostí, tj. kostely, hřbitovy, katedrály, účast na nejrozličnějších obřadech a poutích atd. (Vystoupil, Šauer, 2006)

Cestovní ruch se společenskými motivy

Cestovní ruch se společenskými motivy je specifický komunikací mezi lidmi a společenskými styky. Zahrnuje takové typy účasti na cestovním ruchu, jako jsou např. návštěvy příbuzných, známých a přátel, návštěvy různých společenských akcí a událostí apod. Podle Indrové (2009) bývá často zahrnovaná i klubová turistika představující účast

na cestovním ruchu cíleně vytvořených skupin lidí, které spojují společné zájmy a záliby. Klubová turistika je charakteristická bohatou programovou náplní, vysokou mírou animace, a celkově družným společenským životem.

Zdravotně orientovaný cestovní ruch

Podle Heskové (2006) je zaměřen především na zdravotní rehabilitaci, prevenci, rekonvalescenci i léčení následků nemocí převážně v rámci pobytu v lázních či jiných střediscích cestovního ruchu v příznivém zdravotním prostředí. Tento typ cestovního ruchu sehrává důležitou úlohu ve zdravotním stavu obyvatelstva. Jeho význam neustále roste v souvislosti se zvyšujícím se vědomím lidí v oblasti péče o vlastní zdraví a zdravý způsob života.

Sportovní cestovní ruch

Jak uvádí ve své knize Vystoupil a Šauer (2006), sportovní cestovní ruch zahrnuje jak krátkodobé, tak i dlouhodobé pobyty se sportovní náplní, zaměřené primárně na udržování a posilování zdraví a prohlubování morálních vlastností jedince. Tento druh lze rozdělit na aktivní a pasivní sportovní činnost. Aktivně orientovaný sportovní cestovní ruch je zaměřen na pobyty se sportovní náplní, např. horská a vysokohorská turistika, cykloturistika, vodní turistika apod. Specifická forma sportovně orientovaného cestovního ruchu je lovecká turistika, která je zaměřená na pobyty spojené s lovem zvěře či rybolovem. Mezi pasivní druhy patří tzv. sportovní diváctví, tj. pasivní účast na sportovních akcích.

Cestovní ruch orientovaný na poznání přírodního prostředí

Přírodní prostředí je jedním z nejdůležitějších faktorů, které ovlivňují cestování, ale i přesto jeho hlubší poznání může být rovněž dominantním motivem účasti na cestovním ruchu. Podle Indrové (2009) patří mezi primárními aspekty poznání zejména příroda a život v ní (fauna a flora). Zahrnuje například návštěvu přírodních rezervací, chráněných krajinných oblastí, národních parků, výjimečných, odlehlých nebo velkolepých přírodních atraktivit, které se vyznačují svou jedinečností. Specifickým druhem cestovního ruchu orientovaného na poznání přírody je ekoturistika, která splňuje všechny výše uvedené aspekty s tím, že její účastníci se vyznačují a jsou vedeni k takovému chování v přírodním prostředí, které jeho hodnoty nenarušuje. Je charakteristický vysokou mírou pochopení, ohleduplnosti, odpovědnosti a etiky vůči přírodě a její ochraně.

Cestovní ruch s dobrodružnými motivy

Hesková (2006) ve své knize uvádí, že cestovní ruch s dobrodružnými motivy se v poslední době vyčleňuje jako samostatný typ. Mnoho lidí v rámci tohoto cestovního ruchu vyhledává takové aktivity, které jsou spojeny s nebezpečím nebo testováním svých fyzických i morálních vlastností v boji s přírodou. Jde např. o lovecké výpravy, noční putování, zdolávání vysoko položených míst, cestování do odlehlých končin světa, extrémní sporty, pronásledování divoké zvěře, sjezd divokých řek nebo třeba výprava do ledových oblastí.

Cestovní ruch s profesními motivy

Cestovní ruch s profesními motivy je spojen s profesní činností a zájmy probíhajícími převážně v pracovním čase účastníků, i když v sobě mnohdy obsahuje prvky cestovního ruchu realizované ve volném čase. Patří sem především:

- **obchodní cestovní ruch** zahrnující obchodně i profesně zaměřené služební cesty, spočívající v různých typech obchodního jednání mezi firmami, či jednání mezi organizacemi a institucemi, sjednávání obchodních kontraktů, setkání a jednání managementu apod.,
- **kongresový cestovní ruch** spočívá v účasti na různých kongresech, konferencích a seminářích sloužících k odborným a vědeckým setkáním a výměně informací, ať již na národní, či mezinárodní úrovni,
- **cestovní ruch veletrhů a výstav**, kde jsou nabízeny a vystavovány různé produkty a služby s cílem zaujmout účastníky, informovat je a vytvořit si tak kontakty vedoucí k budoucímu prodeji,
- **incentivní cestovní ruch** je využíván zaměstnavatelem jako stimul k pracovnímu výkonu, k setrvání ve firmě nebo jako odměna za dosažené výkony. Charakteristické je, že náklady spojené s účastí na tomto typu cestovního ruchu zcela nebo z převážné části hradí zaměstnavatel. Nabývá různých podob, jako např. dovolená pro nejlepší pracovníky, pobyty zaměřené částečně pracovní (odborné semináře, školicí programy nebo exkurze) spojené s rekreačním či poznávacím programem. (Indrová, 2009)

3.3.2 Formy cestovního ruchu

Podle Heskové (2006) formy cestovního ruchu umožňují blíže určit podstatu z hlediska cílů a potřeb účastníka. Typologie forem cestovního ruchu využívá více klasifikačních kritérií.

Z geografického hlediska:

- **domácí cestovní ruch** představuje cestování a pobyt domácího obyvatelstva ve vlastní zemi,
- **zahraniční cestovní ruch** je spojený s pobytem a cestováním rezidentů v zahraničí,
- **mezinárodní cestovní ruch** tvoří pasivní a aktivní zahraniční cestovní ruch několika regionů nebo států.

Podle způsobu organizování:

- **individuálně**, kde si veškeré služby zajišťuje účastník sám,
- **organizovaně**, kde jsou služby spojené s cestovním ruchem zprostředkovány cestovní kanceláří nebo agenturou.

Podle počtu účastníků:

- **individuální cestovní ruch** představuje cesty jednotlivců nebo rodin (malých skupin) cestující samostatně,
- **skupinový cestovní ruch** je charakteristický organizovaným cestováním a pobyty většího kolektivu. (Ryglová, 2009)

Podle věku účastníků:

- **mládežnický cestovní ruch** je spojený s cestováním mladých lidí ve věku 15 až 25 let,
- **rodinný cestovní ruch** je určen zejména mladým rodinám,
- **seniorský cestovní ruch** je určen pro seniory (lidé v poproduktivním věku), pro které je typický dostatek volného času. (Jakubíková, 2009)

Z hlediska délky účasti:

- **výletní cestovní ruch** je spojený s pobytem mimo místo trvalého bydliště na dobu kratší než jeden den bez přenocování,
- **krátkodobý cestovní ruch** nepřesahuje dvě až tři přenocování. Nejčastěji jde o účast na cestovním ruchu koncem týdne, který se označuje jako víkendový cestovní ruch,

- **dlouhodobý cestovní ruch** je cestování s přiměřenou délkou pobytu přesahující tři až čtyři přenocování. (Hesková, 2006)

Podle převažujícího místa pobytu:

- **městský cestovní ruch** má spíše krátkodobý charakter a hlavním motivem je návštěva měst, městských atraktivit a služeb, ale i života v nich,
- **venkovský cestovní ruch** zahrnuje soubor činností spojených s cestováním a pobytem lidí ve venkovském prostředí. Může mít různé podoby a formy - agroturistika, ekoagroturistika, dobrodružný cestovní ruch atd. (Vystoupil, Šauer, 2006)

Podle ročního období:

- sezonní (zimní, letní) cestovní ruch,
- mimosezonní cestovní ruch,
- celoroční cestovní ruch. (Ryglová, 2009)

Podle použitého dopravního prostředku:

- motorizovaný cestovní ruch,
- karavanning,
- železniční cestovní ruch,
- letecký cestovní ruch,
- lodní cestovní ruch. (Jakubíková, 2009)

Z hlediska dynamiky:

- **pobytový cestovní ruch** je formou cestovního ruchu, jehož účastníci pobývají více dnů na jednom místě,
- **putovní cestovní ruch** je nejčastěji spojený s cestováním organizované skupiny účastníků po určité trase, podle předem vypracovaného programu s určitým poznávacím cílem.

Ze sociologického hlediska:

- **návštěvy příbuzných a známých,**
- **sociální cestovní ruch** je forma cestovního ruchu, kde část nebo všechny náklady spojené s cestovním ruchem hradí stát, nadace nebo zaměstnavatel,
- **etnický cestovní ruch** zahrnuje cestování s motivem návštěvy zajímavých národností s cílem seznámit se a poznat jejich zvyky a způsob života. (Hesková, 2006)

3.4 Cestovní ruch jako systém

Hesková (2006) uvádí ve své knize, že cestovní ruch je otevřený a dynamický systém, který se skládá ze dvou podsystémů, a to subjekt cestovního ruchu a objekt cestovního ruchu, včetně vzájemných vazeb. Vazby existují i mezi cestovním ruchem jako systémem samotným a jinými systémy, které tvoří jeho okolí, tzv.: vnější prostředí. Jde o ekonomické, sociální, politické, technicko-technologické a ekologické prostředí.

3.4.1 Subjekt cestovního ruchu

Subjekt představuje účastník cestovního ruchu. Z ekonomického hlediska je jím každý, kdo uspokojuje své potřeby spotřebou statků cestovního ruchu v době cestování a pobytu mimo místo trvalého bydliště a zpravidla ve volném čase. Subjekt je nositelem poptávky a spotřebitelem produktu cestovního ruchu.

Účastníky cestovního ruchu můžeme rozdělit na návštěvníky, turisty nebo výletníky. Dále pak má ve struktuře cestujících své místo i stálý obyvatel jako potenciální účastník domácího nebo zahraničního cestovního ruchu. (Hesková, 2006)

Indrová (2009) ve své knize charakterizuje **návštěvníka** jako osobu, která v domácím cestovním ruchu cestuje na odlišné místo v zemi svého trvalého bydliště na kratší dobu než šest měsíců. V zahraničním cestovním ruchu návštěvník cestuje do jiné země na dobu nepřesahující jeden rok s tím, že hlavní účel cesty je v obou případech jiný než výkon výdělečné činnosti.

Turista je osoba, která v domácím i zahraničním cestovním ruchu splňuje kritéria návštěvníka. Účast turisty na cestovním ruchu je spojena minimálně s jedním přenocováním. Z hlediska délky pobytu je rozlišován:

- turista na dovolené, který pobývá na daném místě více než určený počet dní a nocí (např. v ČR 2-3 noci, ve Francii 7-8 nocí),
- krátkodobě pobývajícím turistu, který cestuje na dobu nepřekračující určený počet dní nebo nocí, ale zahrnuje pobyt alespoň s jedním přenocováním. (Hesková, 2006)

Výletník je osoba trvale usídlená v dané zemi, která cestuje do místa odlišného od místa trvalého bydliště na dobu kratší jednoho dne, aniž by v navštíveném místě přenocoval, přičemž hlavní účel cesty je jiný než vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě.

Stálý obyvatel v domácím cestovním ruchu je osoba, která žije minimálně šest po sobě následujících měsíců v jiném místě před příchodem do jiného místa na kratší dobu než šest měsíců. V zahraničním cestovním ruchu je to osoba, která žije v dané zemi alespoň jeden rok před příchodem do jiné země na kratší dobu než jeden rok. Jde tedy o občany státu a cizince, kteří splňují tato kritéria. (Indrová, 2009)

3.4.2 Objekt cestovního ruchu

Objekt cestovního ruchu je vše, co se může stát cílem změny místa pobytu účastníka cestovního ruchu. Jde o přírodu, hospodářství, kulturu apod. Objekt cestovního ruchu je nositelem nabídky.

Tvoří ho cílové místo, podniky a nejrůznější instituce cestovního ruchu. Jeho neodmyslitelnou součástí jsou služby a zboží vyráběné podniky a institucemi cestovního ruchu v cílovém místě.

Cílové místo představuje středisko cestovního ruchu, region nebo stát. V odborné literatuře se na jeho označení používá i pojem destinace cestovního ruchu (zkráceně destinace). Cílové místo musí mít vhodný kulturní a přírodní potenciál pro cestovní ruch, který se označuje i jako primární nabídka. Potenciál cestovního ruchu není v prostoru rozmístěný rovnoměrně a s ohledem na svoji jedinečnost může mít místní, regionální, celostátní nebo až mezinárodní význam. Umožňuje naplnit cíle účasti na cestovním ruchu (oddych, poznání, společenská komunikace apod.). Prostředkem k dosažení těchto cílů je různorodá infrastrukturní vybavenost, která se označuje jako sekundární nabídka. Jde o podniky, zařízení a instituce cestovního ruchu, které umožňují návštěvníkům cílového místa přechodně se ubytovat, stravovat a vykonávat různé rekreační, kulturní, sportovní a jiné aktivity typické pro cestovní ruch. (Hesková, 2006)

3.5 Okolí systému cestovního ruchu

Hesková (2006) charakterizuje cestovní ruch jako otevřený systém a zdůrazňuje význam vlivu okolí na jeho vývoj a strukturu. Politické, ekonomické, sociální, ekologické a technicko-technologické prostředí nemá k cestovnímu ruchu výlučný vztah, ale cestovní ruch více nebo méně ovlivňuje. Zároveň je aktuální i zpětná vazba, tj. vliv cestovního ruchu na okolí.

Politické prostředí ovlivňuje rozvoj cestovního ruchu zejména mírovými podmínkami v jednotlivých státech a ve světě jako celku. Cestovnímu ruchu se nedaří

v zemích, ve kterých panují občanské nepokoje nebo je ohrožena bezpečnost turistů, jejich zdraví, popřípadě majetek. Příkladem může být teroristický útok na tzv. americká dvojčata v roce 2001, který způsobil dlouhodobý negativní dopad na mezinárodní cestovní ruch.

Mnoho se odvíjí i od společenského zřízení státu, ve kterém se cestovní ruch rozvíjí, protože stát je nositelem politiky cestovního ruchu. Důsledky této politiky se projevují při vytváření státních orgánů cestovního ruchu, tvorbě strategií a koncepcí rozvoje cestovního ruchu, budování infrastruktury a další. (Vystoupil, Šauer, 2006)

Ekonomické prostředí je pro rozvoj cestovního ruchu velice významné. Jde zejména o pozitivní nebo negativní vlivy ekonomického růstu, inflace, nezaměstnanosti, stability měny a úrokové míry. Hesková (2006) tvrdí, že ekonomický růst, který se projevuje v růstu hrubého domácího produktu (HDP), je velmi významný. Růst HDP ovlivňuje objem investic a výdajů na cestovní ruch. Pozitivní vliv těchto činitelů nastává, když výdaje na cestovní ruch rostou rychleji než HDP. Naopak hospodářský pokles a krize, kterou provází růst nezaměstnanosti a zmrazení mezd, má negativní vliv na cestovní ruch.

Sociální prostředí má pro rozvoj cestovního ruchu podstatný význam, který je dán společenským zřízením. To ovlivňuje zejména rozdělování hrubého domácího produktu, pracovní a mimopracovní podmínky a v neposlední řadě i sociální politiku státu.

Rozdělování hrubého domácího produktu se projevuje v hmotné spotřebě a spotřebě služeb obyvatelstva. Má vliv na úroveň výživy, odívání, vybavenosti domácností předměty dlouhodobé spotřeby, dále i na úroveň veřejné spotřeby, např. služby zdravotnictví, školství.

Pracovní podmínky jsou spojené s délkou pracovní doby, pracovním prostředím, intenzitou práce, úrovní technické vybavenosti, hygienou a bezpečností práce. Mimopracovní podmínky souvisejí s fondem volného času jako součástí mimopracovního času, podmínkami jeho účelného využívání apod.

Sociální politika se zaměřuje zejména na sociální zabezpečení těch občanů, kteří mají nedostačující nebo nemají žádné pracovní příjmy na zabezpečení základních životních potřeb.

Ekologické prostředí si všímá především hodnocení potenciálu území pro cestování a vzájemného vztahu životního prostředí a cestovního ruchu, včetně jeho ochrany. Snížení vlivu cestovního ruchu na životní prostředí je možné očekávat zvýšením ekologického cítění obyvatelstva, zejména přechodem masového cestovního ruchu na tzv. ekologický cestovní ruch. (Vystoupil, Šauer, 2006)

Technicko-technologickým prostředím označujeme dopravní infrastrukturu a další technicko-technologickou vybavenost umožňující rozvoj cestovního ruchu. V dopravní infrastruktuře jde hlavně o existenci a vybavenosti sítě dálničních tahů, železničních koridorů, existenci vodní a letecké přepravy a mnoho dalších.

Hesková (2006) tvrdí, že zpětná vazba cestovního ruchu na technicko-technologické prostředí se projevuje ve zvláštních požadavcích cestovního ruchu na konstrukci jednotlivých druhů dopravních prostředků, rychlost a pohodlí přeprav, budování dopravní infrastruktury tak, aby se zpřístupnily i méně známé atraktivity a další.

4 Vymezení seniorského cestovního ruchu

Účastníky seniorského cestovního ruchu jsou senioři, tedy lidé v poproduktivním věku, pro které je typický dostatek volného času a dostatečný kupní fond zejména v ekonomicky vyspělých státech. Mohou proto cestovat častěji a dlouhodoběji. Senioři mají svoje cíle a potřeby, jsou méně pohybliví, vyžadují osobní formu nabídky, speciální stravu, příjemnou atmosféru a mnoho dalších specifických požadavků. (Hesková, 2006)

Pojem senior je úzce spjatý se stářím. Haškovcová (1990) tvrdí, že stáří je nevyhnutelnou perspektivou každého živého tvora. O stáří se v posledních letech hodně mluví a píše. Samozřejmě to má své důvody. Struktura společnosti se výrazně mění, protože každý jedinec stárne. Starých a stárnoucích lidí na celém světě přibývá. Problém, před kterým lidstvo ještě nestálo, tkví v tom, že výrazně stárne populace jako celek.

Dnes již senioři tvoří výrazný rostoucí potenciál trhu. Do budoucna je u tohoto segmentu předpokládán růst počtu účastníků cestovního ruchu, ale i nárůst cestovních výdajů. Odhaduje se, že v roce 2050 světové výdaje na cestovní ruch seniorů dosáhnou na částku 2 mld. USD. Tento trend je úzce spjat s prodlužujícím se věkem, příjmovými možnostmi seniorů a v neposlední řadě i se zvyšující se kulturou cestování. (Kolektiv autorů katedry cestovního ruchu VŠE v Praze, 2008)

Drobná a Morávková (2004) ve své knize poukazují na skutečnost, že populace postupně stárne, prodlužuje se průměrný věk, roste kondice, zlepšuje se zdravotní stav, který je úzce spjatý s vyšší vitální aktivitou (fyzickou i duševní).

Zatímco v roce 1980 bylo téměř 378 milionu lidí na celém světě starších 60 let. V současnosti je ve světě okolo 759 milionů lidí starších 60 let. V roce 2050 bude ve světě něco přes 2 biliony lidí starší 60 let.² Seniorský cestovní ruch tudíž patří mezi nejrychleji se rozvíjející segment cestovního ruchu a jedná se tedy o velmi zajímavou skupinu potenciálních zákazníků.

Z hlediska průmyslu cestovního ruchu je výhodou uvedeného segmentu disponibilní množství volného času, flexibilita a ochota lidí cestovat mimo hlavní sezonu. Senioři jsou ve většině případů ochotni zaplatit za kvalitní služby. Na druhou stranu však očekávají

²DEPARTMENT OF ECONOMIC AND SOCIAL AFFAIRS: *Demografické stárnutí populace z roku 2009* [online]. [cit. 2012-01-15]. Dostupné z: <http://social.un.org/index/Ageing/DataonOlderPersons/ADemographicsCharts.aspx>

bezpečnost, komplexnost služeb a nestresující prostředí. Pobyty jsou rezervovány dopředu a vytvářejí tak určitou jistotu pro zařízení cestovního ruchu.

Účast seniorů na cestovním ruchu ve velké míře přispívá ke zmírnění negativních aspektů vyššího věku a ke zkvalitnění života seniorů. V rámci účasti na cestovním ruchu se seniorům nabízí kromě péče personálu cestovního ruchu i příležitost navázat přátelské vztahy a možnost k seberealizaci.

Vzhledem k tomu, že účast seniorů na cestovním ruchu je závislá především na jejich příjmech, je potřebné uvést, že citlivě reagují na růst cen bydlení a služeb s ním spojených, jakož i na růst potravin a pozitivně reagují na poskytování slev. (Kolektiv autorů katedry cestovního ruchu VŠE v Praze, 2008)

K seniorskému cestovnímu ruchu se řadí také cestovní ruch handicapovaných lidí. Tato skupina turistů má tendenci trávit na dovolené delší období a využívá často mimosezonní pobyty, včetně zimní rekreace a pobytů u moře.

Podle Kolektivu autorů katedry cestovního ruchu VŠE v Praze (2008) je možné rozdělit seniory do dvou skupin z hlediska chování, a to:

- pasivní senioři, kteří jsou zvyklí na pomoc nebo ohledy při namáhavém programu a také ji vyžadují,
- dynamičtí senioři, kteří jsou dobře trénovaní, nevyžadují žádný zvláštní režim, ale často přeceňují své síly.

4.1 Segmenty seniorského cestovního ruchu

Účastníci seniorského cestovního ruchu se označují jako turisté třetího věku s relativně velkým množstvím disponibilních prostředků.

Každá odborná literatura popisuje věkovou hranici seniorů odlišně. Vedle kalendářního věku existuje také věk biologický, psychický a sociální, což umožňuje nahlížet na seniory jako skupinu vnitřně velmi různorodou. Zpravidla to bývají lidé starší 60 let (resp. 55 let).

Tato věková skupina se ještě dále člení na následující segmenty:

- 55 – 64 let: dosud pracující, preferující regenerační a rekreační funkci dovolené. U zájezdů požadují především zábavný program. Jsou to zpravidla rodiče bez dětí, kteří se vracejí k formám zábavy, kterých se dříve museli vzdát (např. návštěva divadel),

- 65 – 74 let: již nepracující senioři s dostatkem volného času v průběhu celého roku. U této skupiny se často objevuje touha po vzdělání a doplnění svých znalostí z některých oborů, které souvisí s cestováním (geografie, historie, umění apod.),
- nad 75 let: v této věkové skupině se objevují turisté, kteří mají zdravotní problémy, ale přesto cestují. Jejich fyzické a psychické kondici se musí přizpůsobit zaměření zájezdů a následný program. (Drobná, Morávková, 2004)

4.2 Specifika seniorského cestovního ruchu

Nabídka na trhu pro seniory odpovídá specifickým potřebám, zájmům a ekonomickým možnostem této generace.

Mezi tyto specifické požadavky můžeme zařadit např.:

- vyšší záruka bezpečnosti,
- speciální stravovací systémy (diety),
- vyšší standard ubytování, jako např. pohodlné lůžko, které je vyšší o 10 až 15 cm než normálně, madla pro přidržení na sociálních zařízeních, protiskluzové podložky, bezbariérový přístup, výborné osvětlení,
- využívání mimosezonních slev,
- cestování za účelem poznání,
- výběr vhodných druhů sportovních aktivit,
- příjezdy či odjezdy z domova (vyzvednutí z domova).

4.3 Nejčastější formy cestovního ruchu seniorů jsou:

- rekreační cestovní ruch v přímořských destinacích,
- lázeňský a zdravotní cestovní ruch, a to za účelem preventivní nebo regenerační lázeňské léčby, případně za účelem vykonání lékařského zákroku,
- kulturní cestovní ruch, směřující především do hlavních měst Evropské unie,
- sportovní cestovní ruch, především pěší turistika,
- poznávací cestovní ruch, obvykle realizovaný jako autokarový zájezd,
- okružní plavby,
- dobrodružné cesty do vzdálených míst,
- nákupní cestovní ruch do okolních zemí,
- náboženský cestovní ruch, obvykle v rámci poutních akcí. (Kolektiv autorů katedry cestovního ruchu VŠE v Praze, 2008)

5 Analýza cestovního ruchu pro seniory v České republice

Při analýze cestovního ruchu pro seniory v České republice jsou informace čerpány z internetových stránek, které jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

5.1 Dotace pro seniory

5.1.1 Europe Senior Tourism

Mnoho seniorů má nárok na levnější dovolenou, ačkoliv o tom vůbec nevědí. V rámci programu Europe Senior Tourism (EST) má každý český senior ve věku nad 55 let nárok na dotaci od španělské vlády ve výši 150 eur, pokud se rozhodne koupit zájezd mimo hlavní sezonu. V období od října do května se mohou vypravit do Španělska - do Andalusie, Valencie nebo třeba na Baleárské ostrovy za nižší cenu. Velkou výhodou je, že seniora může doprovodit osoba libovolného věku, na kterou se vztahují naprosto stejné podmínky, jako pro seniora samotného.

EST nabízí možnost strávení volného času, kterým senioři disponují. Jedním z cílů je čelit vážnému problému turistického průmyslu, a to je sezónnost. Snaží se znovuoživit ekonomiku mimo hlavní sezonu ve španělských destinacích. Tímto napomáhá i co se týče nezaměstnanosti. Vytváří se nová pracovní místa, nezaměstnanost klesá, a tudíž vláda utratí méně za podpory v nezaměstnanosti. EST má evropský dosah a v příštích letech má v plánu zahrnout i ostatní země evropské unie. V tomto směru se bude vyvíjet snaha o podepsání smluv o spolupráci s dalšími zeměmi. Aktivně se snaží zahrnout i veřejnou regionální i místní správu, odbory a zaměstnavatele. Tento program iniciovala španělská vláda v rámci tzv. sociální turistiky a turistiky přístupné všem. Rok 2009 byl pro rozvoj sociální turistiky v Evropě důležitým mezníkem. Evropský parlament během roku 2009 schválil přípravnou akci s názvem Calypso, jíž se zabývá Evropská komise, s rozpočtem jeden milion eur. Hlavním úkolem Calypso je podpora rozvoje v oblasti sociální turistiky mezi členskými zeměmi EU. Tohoto cíle se také snaží dosáhnout Organisation Internationale du Tourisme Social (OITS)³, jež spolupracuje na rozvoji pilotního projektu EST.

Postupně by se měl projekt rozšířit do dalších zemí. EU chce pomáhat lidem, kteří by se jinak na dovolenou jak ze sociálních, tak třeba ze zdravotních problémů nedostali. Tento program zaměřený na seniory je předvojem dalších opatření. Do roku 2013 běží zkušební fáze programu a posléze by měl být spuštěn naplno.

³ OITS je mezinárodní organizace sdružující instituce zabývající se sociální turistikou

První ročník (2009) navštívilo Španělsko přibližně 45 000 turistů z různých evropských zemí. Z České republiky to bylo okolo 400 osob a ČR tak zaujala jedenácté místo mezi zeměmi, které mohou čerpat dotace na tento program. V roce 2010 se počet účastníků z ČR pohyboval okolo 3 000.

Na španělské straně program zajišťuje agentura Segittur. Tamní vláda na něj vyčlenila okolo 10 milionů eur. V Česku tyto zvýhodněné pobyty nabízí jediná cestovní kancelář Quality Tours. Program probíhal již v roce 2010, kdy Segittur spolupracovala s 15 dalšími českými cestovními kancelářemi, ale výsledek byl slabý. Za dotovanou cenu vycestovalo pouze 400 lidí. Proto Segittur změnil strategii a oslovil pouze jednu kancelář. Tato kancelář se však musela zavázat, že bude klientům garantovat lepší podmínky (např. přímé charterové lety a stálou přítomnost českého delegáta). Quality Tours nadále musela přislíbit, že v rámci programu vycestuje alespoň 3 000 turistů. Toto kritérium bylo splněno.

5.1.2 Program 55

S programem 55 přišla Evropská unie a jako první se zapojilo Španělsko. Hotely a další subjekty činné v cestovním ruchu utvořily fungující systém, umožňující poskytovat za určitých podmínek seniorům výrazné slevy. Španělsko oslovilo vybrané cestovní kanceláře v zahraničí a jejich prostřednictvím začali produkt - „dovolenou 55” - nabízet. V ČR jsou to např. Quality Tours, Canaria Travel a Neckermann, u nichž si lze dotované zájezdy zakoupit.

Za posledních pět let (2006 až 2011) zaznamenal tento vybraný segment prudký nárůst, a to z 15% celkového počtu klientů na 32% v případě poznávacích zájezdů a z 13% na 22% u pobytových zájezdů. Vývoj v ČR kopíruje to, co se děje po celé Evropě, kde došlo k nárůstu této skupiny cestujících v letech 2005-2010 z 17% na 27% z celkového počtu klientů cestovních kanceláří. Z toho všeho vyplývá, že senioři jsou stále významnější skupinou potenciálních zákazníků.

Program 55 má samozřejmě svá pravidla a omezení. Pobyty a zájezdy jsou nabízeny jen v některých hotelech a pořádají se mimo hlavní sezonu. Tato omezení však nemusejí být vnímány jako něco restriktivního. Většině klientů vyhovuje pobyt u moře v době, kdy tam není červencové a srpnové horko.

V letošním roce zahrnuje program zájezdů dotovaných španělskou stranou např. tyto oblasti: Costa del Sol, Andalusie, Mallorca, Menorka či Ibiza.

A jaký je vlastně zájem českých seniorů? Žádní ze seniorů, kteří byli osloveni, o možnostech výhodnějšího cestování nevěděli. Poté, co se dozvěděli základní informace o nabízeném programu, by tuto nabídku zvažovali.

5.2 Informační centra pro seniory

Senior Point

Projekt Senior Point (SP) funguje v Jihomoravském kraji od září 2011, kdy byl slavnostně otevřen první SP v Brně na Mendlově náměstí. Postupně vznikla síť kontaktních míst, která nyní pokrývá téměř celý Jihomoravský kraj.

Síť kontaktních míst:

- Brno (6. 9. 2011)
- Blansko (23. 9. 2011)
- Tišnov (27. 9. 2011)
- Hodonín (9. 11. 2011)
- Vyškov (30. 11. 2011)
- Břeclav (9. 12. 2011)
- Znojmo

Brněnský Senior Point funguje jako centrála, kde jsou shromažďovány registrace do Senior pasů (zprostředkovávají slevy lidem starším 55 let), dotazy a připomínky od jednotlivých koordinátorů a dochází zde i k distribuci materiálů určených pro seniory. Odbornými partnery projektu jsou např. Městská policie Brno, Sdružení obrany spotřebitelů, Centrum pro rodinu a Rada seniorů ČR. Součástí Senior Pointu je KLAS - klub aktivních seniorů, který je realizován ve spolupráci s Centrem pro rodinu. Jde o pravidelná setkání (2x za měsíc) s různou tematikou, určená pro skupinu 20 - 25 seniorů. Senior Point v Brně dosud obsloužil cca 800 seniorů. Celkem bylo v rámci tohoto projektu obslouženo přes 1 000 seniorů.

SP v Brně poskytuje rady o bezpečnosti, o problematice z oblasti zdravotnictví nebo sociální péče a mnoho dalších. Dále je zde k dispozici internet. SP nejde jenom o poučení seniorů, ale také o to, aby se tam mohli lidé setkávat a vyměňovat si informace. Veškeré služby poskytované tímto centrem jsou zdarma.

5.3 Cestovní kanceláře nabízející zájezdy pro seniory

V ČR existuje několik cestovních kanceláří, které nabízejí zájezdy a pobyty pro seniory. Mezi tyto kanceláře patří např. CK Conti, Quality Tours, Snail Travel International, Canaria Travel nebo Senior Agency.

V příloze č. 2 jsou zobrazeny tabulky obsahující ceny jednotlivých zájezdů a pobytů pro seniory.

5.3.1 CK Conti

CK Conti je členem asociace cestovních kanceláří - ACK ČR od roku 1991. Byla založena v roce 1990 jako fyzická osoba a od roku 1996 se stala společností s ručením omezeným (s.r.o.) se sídlem v Praze. Specializuje se na lyžařské zájezdy, služby „na přání“ pro skupiny a individuální klienty. CK Conti nabízí pro své klienty např. letní pobyty a zájezdy na hory (cyklistika, turistika), letní pobyty a zájezdy k moři (vlastní dopravou, autokarem nebo letecky), poznávací zájezdy nebo adventní zájezdy a výlety.

Tato cestovní kancelář nabízí pro rok 2011/2012 pro seniory zájezdy do Bulharska, Itálie, Kyprské republiky, Malty, Portugalska, Řecka, Slovenska, Španělska a Turecka.

Podrobnější přehled zájezdů do Španělska

CK Conti pořádá zájezdy do těchto částí Španělska: Andalusie (Costa del Sol), Katalánsko (Costa Brava), Mallorca (ostrov Mallorca) a Tenerife (ostrov Tenerife).

Mallorca (ostrov Mallorca)

Jedná se o dotovaný seniorský zájezd na Mallorcu pro seniory 55+ do 4* hotelů. V balíčku je jeden polodenní výlet zdarma a letecká doprava, polopenze a polodenní výlet v ceně zájezdu. Senioři mají možnost velkého výběru fakultativních výletů. Hotely jsou v první nebo druhé linii u moře a disponují venkovním bazénem a restaurací. Pokoje mají vlastní sociální zařízení, TV a telefon.

Tenerife (ostrov Tenerife)

Zájezd na ostrov Tenerife je určený pro seniory 55+. Ubytování je v 4* hotelu, který se nachází v severní části ostrova, 100 km od letiště, ve středisku Puerto de la Cruz. Nejbližší pláž se nachází 150 m od tmavé vulkanické pláže Playa Jardín. Hotel disponuje 350 pokoji a 50 apartmány, restauracemi, bary, pivnicemi, dětským klubem apod. K hotelu patří 5 bazénů pro dospělé a 2 bazény pro děti. Pokoje jsou vybaveny klimatizací, vlastním sociálním

zařízením, terasou nebo balkonem. Stravování je formou švédských stolů s možností příplatku plné penze nebo all inclusive.

5.3.2 Quality Tours

Cestovní kancelář Quality Tours s.r.o. byla založena v roce 1999 v České republice. V roce 2010 byla vybrána španělskou vládou jako zástupce a organizátor finančně dotovaných zájezdů pro seniory 55+ v rámci programu EST. Je první a zároveň jedinou cestovní kanceláří v ČR, která se zaměřuje na organizované zájezdy pro starší osoby 55+. Posléze vstoupila do úspěšného celoevropského programu „Senior Voyage”, ve kterém se spolu s předními touroperátory ze zemí EU snaží, aby získala další dotace na cestování a zkvalitnila poskytované služby.

Přehled některých zájezdů do Španělska

Mallorca pro seniory 55+

Jedná se o 8denní dotovaný zájezd španělskou vládou pro seniory starší 55 let. Navíc s každým seniorem může cestovat jakákoliv osoba za stejných podmínek. V nabídce je několik rozdílných 4* hotelů, které mají rozlišnou vzdálenost od moře. Cena zájezdu obsahuje např. zpáteční letenku, 7 nocí ve 4* hotelu s polopenzí formou švédských stolů (snídaně a večeře), polodenní výlet apod. Cena naopak neobsahuje fakultativní výlety a služby.

Costa Brava pro seniory 55+

Costa Brava se nachází na východním pobřeží Španělska. V ceně tohoto 8denního zájezdu je např. zpáteční letenka, 7 nocí ve 4* hotelu s plnou penzí formou švédských stolů, nebo třeba celodenní autobusový výlet do Barcelony. V ceně opět nejsou fakultativní výlety. Ubytování je ve 4* hotelu Surf Mar, který se nachází cca 400 metrů od moře. Pokoj je vybaven sociálním zařízením, TV, telefonem a balkonem.

5.3.3 Snail Travel International

Cestovní kancelář Snail Travel International a.s. působí na trhu již od roku 1998 jako specializovaná kancelář na oblast Portugalska a portugalsky hovořících zemí. Tato CK je velmi flexibilní společností, která pro své klienty zajišťuje komplexní služby v oblasti cestovního ruchu. Např. napojení na rezervační systém AMADEUS, díky němuž zajišťuje

výhodné letenky do celého světa, nebo třeba zájezdy či pobyty do všech zemí (nalezneme zde nabídku všech cestovních kanceláří v ČR).

Přehled některých zájezdů do Španělska

CK Snail Travel pořádá zájezdy na ostrov Tenerife, Mallorcu, Andalusii a Costa Brava.

Mallorca

Jedná se o 8denní dotovaný zájezd španělskou vládou pro seniory starší 55+. Navíc s každým seniorem může jet další osoba za stejných podmínek. Pobyt se uskutečňuje ve 4* hotelu Delfin Mar, který se nachází cca 19 km od hlavního města ostrova. V hotelu je k dispozici venkovní a vnitřní bazén, sauna, fitness centrum a wi-fi. Na každém pokoji se nachází vlastní sociální zařízení, telefon, TV a trezor. V ceně je polopenze formou bufetu.

Andalusie

Ubytování je ve 4* hotelu. Jde o velice kvalitní hotel, který je vhodný pro rodinnou dovolenou (hotel zajišťuje animační programy pro děti) a má ideální polohu přímo u písčné pláže. Všechny pokoje jsou vybaveny klimatizací, sociálním zařízením, minibarem, telefonem, TV a trezorem. Stravování je formou polopenze s možností dokoupení plné penze.

5.3.4 CanariaTravel

CK Canaria Travel letos slaví již 17. výročí. Tato CK je členem Asociace cestovních kanceláří ČR a je držitelem certifikátu kvality ISO 9001:2001. Je to cestovní kancelář specializující se na španělské souostroví v Atlantickém oceánu, tedy na Kanárské ostrovy. V rozsahu služeb, které nabízí pro své klienty, nemá na trhu konkurenci. Kromě individuálních cest nabízí i skupinové a firemní zájezdy, tematické dovolené nebo sportovní soustředění. Zájezdy této cestovní kanceláře prodává přes 1 600 cestovních kanceláří v České republice (např. ČEDOK a.s., Thomas Cook s.r.o. atd.) a desítky dalších na Slovensku a v Polsku.

ostrov Tenerife

Canaria Travel nabízí seniorský zájezd na ostrov Tenerife, oblast Puerto de la Cruz. Ubytování je zajištěno ve 4* hotelu Grand Turquesa Playa. Osoba starší 55 let si s sebou může vzít další dospělé osoby (bez omezení věku) nebo dítě do 11,9 let. Stravování je formou

plné penze vč. vody a vína. V ceně je zahrnuta zpáteční letenka a služby česky mluvícího delegáta.

Příplatky:

- jednolůžkový pokoj 4 500,- Kč/týden,
- dítě 2 - 11,9 let 12 500,- Kč/týden ,
- sleva pro 3. osobu 1 000,- Kč/týden ,
- příplatek za druhý týden 5 500,- Kč/týden - dospělá osoba,
- příplatek za druhý týden 2 750,- Kč/týden - dítě 2 - 11,9 let.

5.3.5 CK – OK Tours

Tato cestovní kancelář působí na českém trhu od roku 1990, kdy byla založena jako první česko-finská akciová společnost.

Mezi standardní služby, které tato CK zajišťuje, patří:

- hotelové ubytování všech kategorií,
- stravovací programy,
- dopravní služby,
- průvodcovské služby,
- turistické a kulturní programy,
- speciální produkty a balíčky služeb klientům na míru.

Mezi další činnosti provozované touto cestovní kanceláří patří prodej letenek, zajišťování kompletního servisu pro obchodní klienty a v neposlední řadě pořádá nejrůznější konference, kongresy či firemní akce.

OK - TOURS a.s. je zakládajícím členem Asociace cestovních kanceláří (ACK ČR), členem Travel Alliance, akreditovaným agentem Mezinárodní asociace leteckých dopravců (IATA), členem American Society of Travel Agents (ASTA) a exkluzivním zástupcem International Travel Partnership (ITP) v České republice.

Ministerstvo pro místní rozvoj zveřejnilo na jaře roku 2010 výzvu pro předkládání žádostí v rámci podprogramu Cestovní ruch pro všechny (Národního programu podpory cestovního ruchu na roky 2010 - 2013). CK OK - TOURS úspěšně předložila projekt

Cestování pro osamělé seniory „Nebojte se cestovat sami!“.

Projekt Cestování pro seniory nabízí seniorům pobyty a cestování přizpůsobené jejich možnostem a zájmovým aktivitám. Svou nabídku přizpůsobuje seniorům v důchodovém věku

a nabízí tak dovolené s kvalitním obsahem sestavené tak, aby vyhovovaly jejich zájmům i příjmu. Zvláštní pozornosti věnuje cestování pro osamělé seniory, kterým nabízí zvýhodněné produkty bez příplatku za jednolůžkový pokoj.

Produkty projektu Cestování pro seniory:

- cítím se dobře (ozdravné pobyty pro seniory),
- zajímám se o kulturu a památky (kulturní programy a akce),
- vzdělávám se a rozvíjím své zájmy (zájmové volnočasové aktivity),
- poznávám české hory,
- nejsme sami.

„Cítím se dobře“

Nabízí relaxační a ozdravné pobyty pro zlepšení fyzického i duševního zdraví. V rámci tohoto programu si senioři mohou zacvičit tai-či či pilates, nebo si vyzkoušet nordic walking ve skupině svých vrstevníků. Relaxační pobyty jsou speciálně sestavené důchodovému věku. Hlavním cílem ozdravných pobytů je zpomalit stárnutí a navrátit zdraví.

Program relaxačních a ozdravných pobytů nabízí relaxační balíčky pro seniory, lázeňské wellness pobyty, redukční pobyty pro důchodce, rekondiční pobyty pro penzisty, cvičení pro seniory a další.

Tento program nabízí např. relaxační pobyt pro seniory na Šumavě (6 nocí, polopenze, wellness, fitness, sauna) od 695,- Kč za noc, pobyt pro seniory na Šumavě (7 nocí, polopenze, 5 procedur, fitness/wellness) od 945,- Kč za noc, týdenní pobyt pro seniory v lázních Luhačovice (6 nocí, polopenze, 4 procedury) od 665,- Kč za noc nebo léčebný pobyt v lázních Bělohrad - obtíže pohybového ústrojí (min. 5 nocí, 2 procedury denně) od 1 175,- Kč za noc.

„Zajímám se o kulturu a památky“

„Žiji kulturně“ je speciální nabídka kulturních programů pro seniory, kteří mají zájem poznat českou kulturu. Cestování za kulturou je přizpůsobeno seniorům, kteří požadují maximální nároky na komfort. Kulturní program je většinou doplněn o přespaní, z důvodu pozdějších hodin, ve kterých se událost odehrává. Nejčastěji je kulturní program navržený pro Prahu. Koncerty, divadla, výstavy, festivaly, individuální návštěvy kulturních akcí, tematické vycházky, nebo akce s odborným výkladem - to vše může senior navštívit v rámci tohoto programu.

V rámci kulturních programů nabízí např. „poznejte tajemství Prahy - skupinové tematické vycházky” (min. 2 noci, snídaně, vycházka) od 590,- Kč za noc, zájezd pro seniory na kulturní akce v Praze (min. 2 noci, snídaně, vstupenka na kulturní představení) od 800,- Kč za noc, nebo Kramářova vila ve Vysokém nad Jizerou - pobyt pro seniory (min. 3 noci, polopenze) od 470,- Kč za noc.

„Vzdělávám se a rozvíjím své zájmy”

Speciální nabídka vzdělání a volnočasových aktivit pro seniory, kteří mají zájem se rozvíjet a bavit se.

Možné programy vzdělávacích kurzů: napříč dějinami architektury, dějiny umění, práce s počítačem, kresba, malba, plastika nebo fotografování.

Možné programy pobytů s aktivitami pro seniory: sběratelství všeho druhu, společenské hry, rybaření, vaření, ruční práce nebo společenský tanec.

Nejčastěji je program s volnočasovými aktivitami navržený pro Prahu.

V rámci tohoto programu nabízí např. edukační pobyt pro seniory v lázních Luhačovice (4-7 nocí, plný program zaměřený na zdravý životní styl) od 650,- Kč za noc.

„Poznávám české hory”

Nabídka horských pobytů pro seniory nabízí rekreaci či pobyty s aktivním programem. Hlavním cílem je dostupná cena a zajímavá nabídka aktivit během pobytu (např. naučit se lyžovat nebo běžkovat, rehabilitační pobyt v lázních, pánská či dámská jízda). Program nadále zprostředkovává horskou turistiku, nordic walking, bílé Vánoce, naučte své vnuky lyžovat, sáňkujte se svými vnuky a spousta dalších aktivit.

V rámci tohoto programu nabízí např. rekondiční-rehabilitační pobyt pro kardiaky v Krkonoších (7 nocí, plná penze, plný program) od 4 900,- Kč za pobyt, rekondiční-rehabilitační program pro diabetiky v Krkonoších (7 nocí, plná penze, plný program) od 4 900,- Kč za pobyt, relaxační pobyt pro seniory v Beskydech (4 noci, polopenze, 8 procedur) od 3 600,- Kč za pobyt nebo trénink paměti pro seniory a turistika v Krkonoších/Jizerkách (7 nocí, polopenze, plný program) od 3 900,- Kč za pobyt.

„Nejsme sami”

S tímto programem mohou senioři odjet na společenský či seznamovací pobyt a navázat nová přátelství. OK Tours také nabízí vybrané seniorské pobyty pro domácí

mazlíčky. S tímto programem se mohou senioři zúčastnit setkání absolventů, jet na dovolenou s vnoučaty nebo dámskou či pánskou jízdu.

„55+ do zahraničí”

Ok Tours ve spolupráci s Evropskou unií připravili výhodné dotované zájezdy pro seniory. V rámci programu Europe Senior Tourism (EST) pořádají zájezdy do Španělska, na Kypr a do Itálie pro seniory starší 55 let. Projekt dotuje EU spolu se španělskou, kyperskou a italskou vládou. Každé osobě starší 55 let přispívá částkou 55 eur.

Nabízí např. Španělsko/Mallorca - dotovaný zájezd pro seniory (7 nocí, polopenze, výlet) od 7 990,- Kč za pobyt, Španělsko/Andalusie - dotovaný zájezd pro seniory (7 nocí, polopenze, výlet) od 11 300,- Kč za pobyt, Kypr/Protaras - dotovaný zájezd (7 nocí, polopenze, výlet) od 11 990,- Kč za pobyt a mnoho dalších zájezdů a pobytů.

5.3.6 Senior Agency

Je to první cestovní agentura v ČR specializovaná na prodej zájezdů pro seniory. Tato agentura má sídlo v ostravské části Poruba. Senior Agency je mladá, dynamicky se rozvíjející CA se spoustou zkušeností z cestovního ruchu. Hlavním důvodem založení této specializované CA byla chybějící ucelená nabídka zájezdů a pobytů pro seniory. Senior Agency si je vědoma veškerých specifických kritérií seniorských pobytů, a proto jsou pečlivě vybírány různé zájezdy a pobyty, které tato kritéria splňují.

Senior Agency nabízí rekondiční programy, pobyty s vnoučaty, lázeňské pobyty s procedurami, aktivní pobyty pro seniory, pobyty pro skupiny seniorů, ale také hromadné pobyty pro mentálně a tělesně postižené jedince.

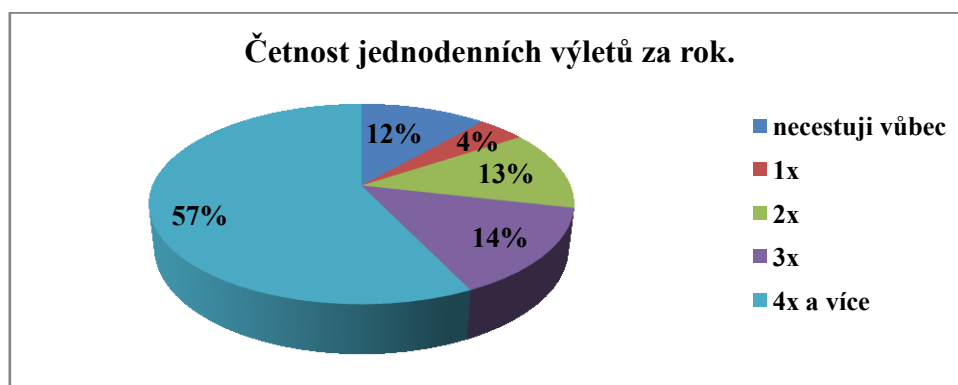
5.3.7 Dotazníkové šetření

Hlavní výzkumnou technikou bylo dotazníkové šetření, které umožňuje poměrně rychle, snadno a ekonomicky nenáročně získat potřebné informace od většího počtu dotazovaných.

Díky tomuto šetření bylo zjištěno, kolikrát ročně seniori cestují, jakými dopravními prostředky nejčastěji cestují, z jakých příčin naopak necestují, jakým způsobem si zařizují dovolené, anebo kolik peněz ročně utratí za cestování.

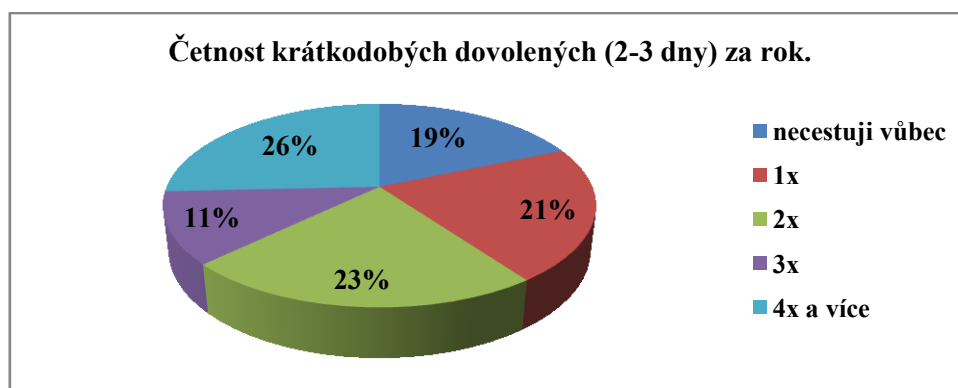
Dotazník se skládá z 16 otázek. Převažující část odpovědí je uzavřeného typu, pouze u několika otázek je možnost otevřené odpovědi, a to z důvodu toho, kdyby respondentovi nevyhovovala žádná z možných odpovědí. Dalším typem odpovědí je možnost typu ano/ne. Dotazník byl sestavený tak, aby korespondoval se zvoleným cílem mé bakalářské práce.

Dotazník vyplnilo 70 seniorů a z toho 49% mužů a 51% žen což koresponduje se současným procentuálním zastoupením mužů a žen na zemi. Velkým překvapením byla celková ochota a chuť poskytnout odpovědi na položené otázky. Dotazník byl anonymní. Sběr dat probíhal v prvním čtvrtletí roku 2012.

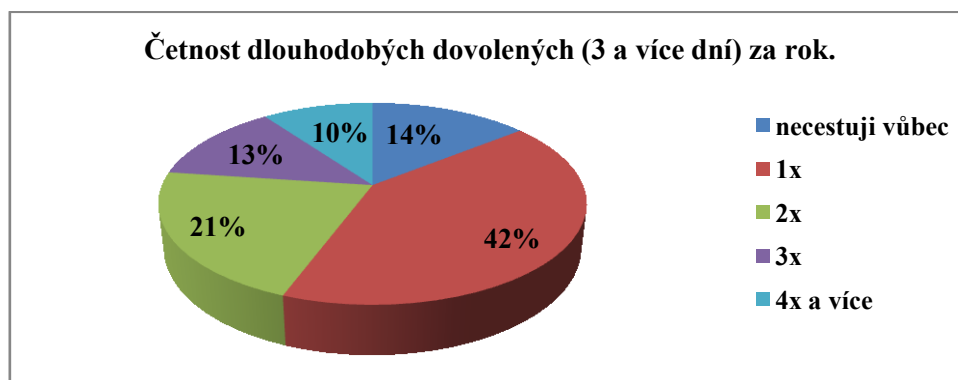
Graf 1: **Frekvence jednodenních výletů za rok.** Zdroj: Vlastní šetření

Největší počet dotazovaných (57%) cestuje na jednodenní výlet 4x a více. 14% seniorů se zúčastňuje 3x a o něco méně, celých 13% seniorů cestuje 2x za rok. V průměru 1x za rok vyjedou na jednodenní výlet 4% seniorů. 12% dotazovaných nejedí na jednodenní výlety vůbec. Jelikož většina seniorů nedisponuje velkým množstvím finančních prostředků, tak si veškeré potřebné věci berou s sebou (např. jídlo a pití), aby nemuseli zbytečně utrácet peníze v rámci těchto jednodenních výletů.

Graf 2: **Frekvence krátkodobých dovolených (2-3 dny).** Zdroj: Vlastní šetření

Velkým překvapením bylo, že celých 26% dotazovaných jezdí 4x a více za rok na krátkodobou dovolenou. Může to být způsobeno tím, že mají k dispozici spoustu volného času. Naopak 19% seniorů nejedí na krátkodobé dovolené vůbec. Důvodem k neúčasti může být např. nedostatek finančních zdrojů či špatný zdravotní stav. 2x za rok jezdí 23% dotazovaných. O pouhé 2% méně vyrazí 1x za rok na krátkodobou dovolenou. Možnost „3x“ zvolilo 11% respondentů.

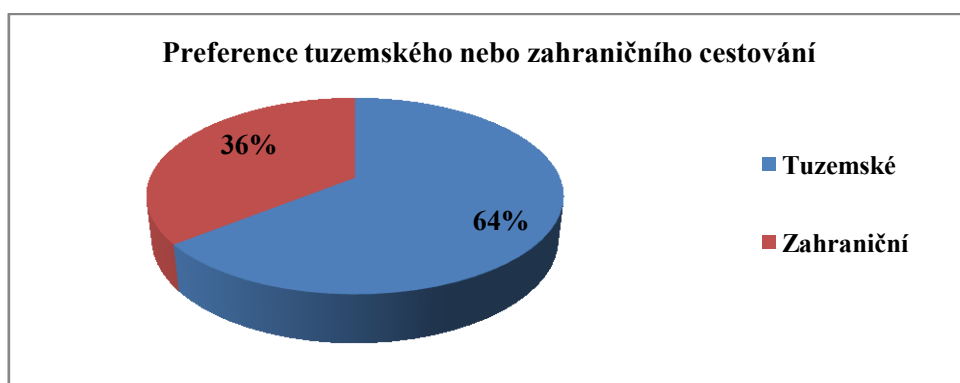
Graf 3: **Frekvence dlouhodobých dovolených (3 a více dní) za rok.** Zdroj: Vlastní šetření

První z možných odpovědí, tedy, že necestují vůbec, zvolilo 14% respondentů. Jedním z hlavních důvodů, proč se senioři nezúčastňují dlouhodobých dovolených, je velká finanční zátěž těchto zájezdů a pobytů. Naopak velmi překvapující bylo, že celých 10% dotazovaných jezdí nejméně 4x do roka. O celé 3% více dotazovaných jezdí 3x za rok. Je to způsobeno vitalitou a finanční situací dotazovaných seniorů. Nejvíce dotazovaných (42%) zvolilo druhou odpověď, tedy, že jezdí jednou za rok na delší dovolenou. Celých 21% respondentů zvolilo prostřední odpověď, tedy 2x za rok.

Graf 4: **Poznáváte rádi nová místa.** Zdroj: Vlastní šetření

Potěšující skutečností bylo, že celých 79% respondentů odpovědělo, že ano, což je pro další rozvoj cestovního ruchu zaměřeného na seniory velmi významné. Na druhou stranu pouhých 7% seniorů nejeví žádný zájem o poznávání nových míst. Poslední skutečnost, kterou z grafu můžeme vyčíst je, že 14% dotazovaných se rádo vrací na místa, která již zná, a která se jim líbí.

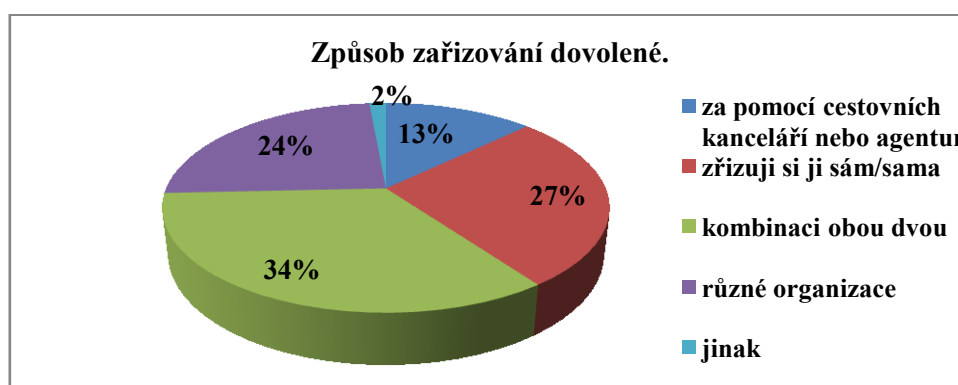
Graf 5: **Preference tuzemského nebo zahraničního cestování.** Zdroj: Vlastní šetření

Další dotaz, který se objevil v dotazníkovém šetření, zjišťuje skutečnost, zda senioři upřednostňují tuzemské nebo zahraniční cestování. Z grafu vyplývá, že většina, tedy 64% dotazovaných nejraději cestují po České republice, a to zejména proto, že je to pro řadu seniorů cenově dostupnější než zahraniční pobyty a zájezdy. Jedním z dalších důvodů, které uvedli v dotazníkovém šetření, bylo to, že v letním období tráví rádi svůj volný čas na svých chatách v České republice a také to, že se nemusí bát toho, že se někde nedomluví, protože neovládají cizí jazyk. Zbytek, tedy 36% respondentů, raději cestují do zahraničí. Nejčastějším důvodem je pobyt u moře.

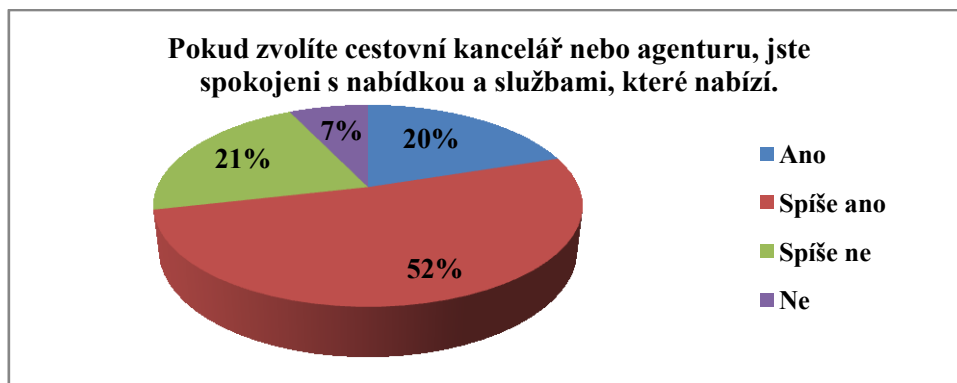
Graf 6: **Překážky pro cestování.** Zdroj: Vlastní šetření

Pro téměř polovinu dotazovaných (46%) je největší bariérou pro cestování nedostatek financí. Z výsledků je dále patrné, že po 17% jsou dvě kategorie. A to nedostatek času a jiný důvod. Přičemž jiným důvodem nejčastěji byla jazyková bariéra, která jim brání vycestovat za hranice naší země nebo naopak to, že nemají žádné bariéry, které by jim překážely v cestování. Velmi znepokojivá je skutečnost, že 4% seniorů nemají sebemenší zájem o cestování. Z důvodu špatného zdravotního stavu necestuje 16% respondentů.

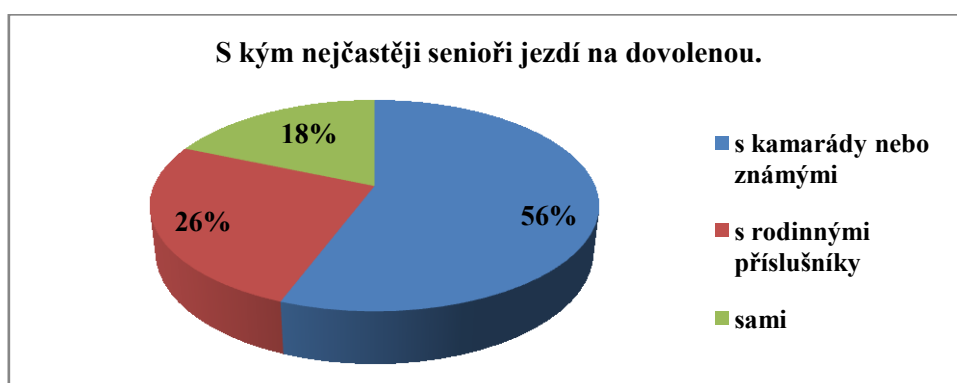
Graf 7: **Způsob zařizování dovolené.** Zdroj: Vlastní šetření

Tento graf zobrazuje způsob, jakým si senioři nejčastěji zařizují své dovolené. Překvapující skutečností bylo, že pouze 13% seniorů si svoji dovolenou zařizuje pomocí cestovních kanceláří a agentur. Celých 27% dotazovaných si zařizují dovolenou sami. Kombinaci cestovních kanceláří nebo agentur a vlastního zařizování zvolilo 34% respondentů. 24% dotazovaných si zařizují svoji dovolenou pomocí nejrůznějších organizací, např. Klub českých turistů, Klub důchodců, apod.). Položku „jiné” zvolila 2% respondentů.

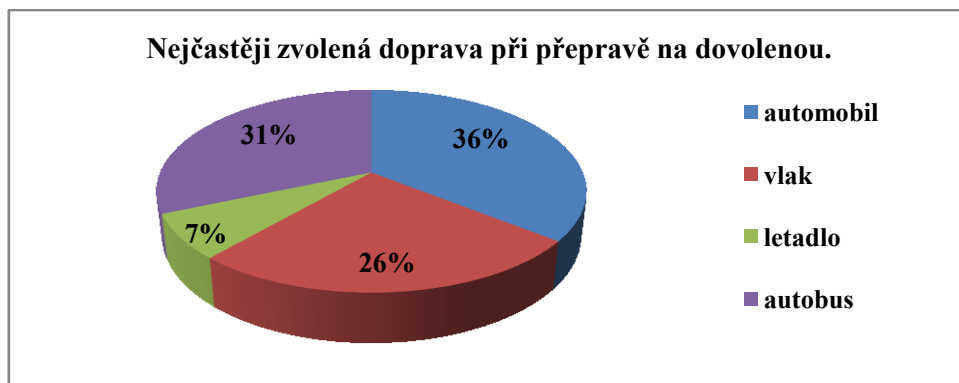
Graf 8: **Spokojenost s nabídkou a službami CA a CK.** Zdroj: Vlastní šetření

Graf č. 8 znázorňuje spokojenost s nabídkou a službami, které poskytují cestovní kanceláře nebo agentury. Překvapující bylo, že pouze 20% dotazovaných je spokojených s nabídkou a službami, které nabízí. Pozitivní byla skutečnost, že 52% seniorů zvolilo odpověď „spíše ano”. Naopak 7% respondentů není vůbec spokojeno se službami českých cestovních kancelářů a agentur. 21% dotazovaných zvolilo odpověď „spíše ne”

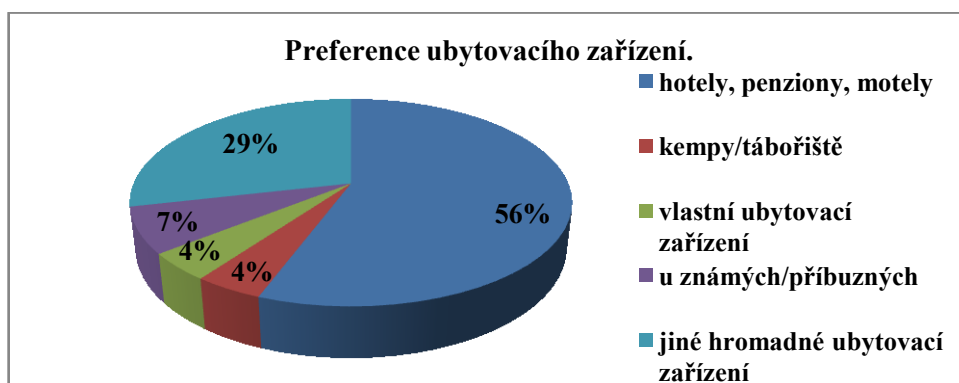
Graf 9: **S kým nejčastěji senioři jezdí na dovolenou.** Zdroj: Vlastní šetření

Další otázka, která se objevila v dotazníku, se týkala osob, se kterými senioři nejčastěji a nejraději tráví čas na dovolených. Očekávaností bylo, že celých 56% seniorů nejraději cestuje s kamarády nebo známými. Naopak velmi překvapující byla skutečnost, že 18% dotazovaných nejraději cestují sami. S rodinnými příslušníky nejraději tráví dovolenou 26% seniorů.

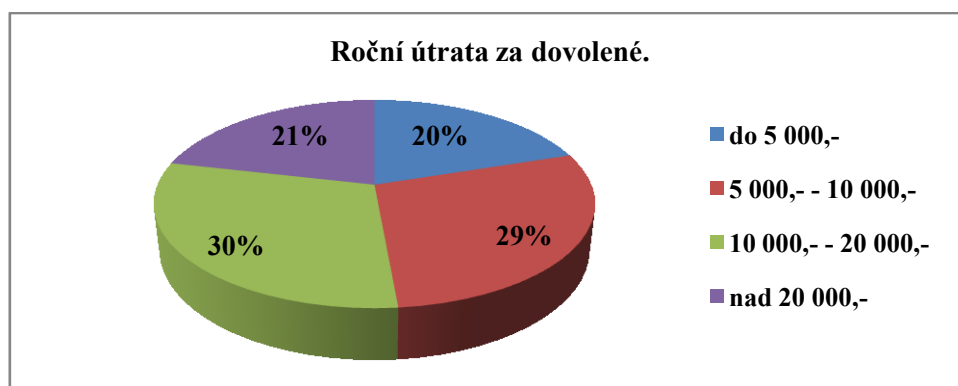
Graf 10: Nejčastěji zvolená doprava při přepravě na dovolenou. Zdroj: Vlastní šetření

Tento graf ukazuje skutečnost týkající se zvoleného typu dopravy, kterou senioři upřednostňují. Nejvíce, tedy 36% dotazovaných, jezdí na dovolené automobilem. Je to především díky komfortu, který nabízí. Na rozdíl od vlaku či letadla je automobilová doprava výhodná v tom, že nás dopraví přímo na místo určení. O 5% méně (tedy 31%) nejčastěji volí autobusovou dopravu. Vlakem se nejčastěji dopravuje 26% respondentů a pouze 7% seniorů zvolilo leteckou dopravu.

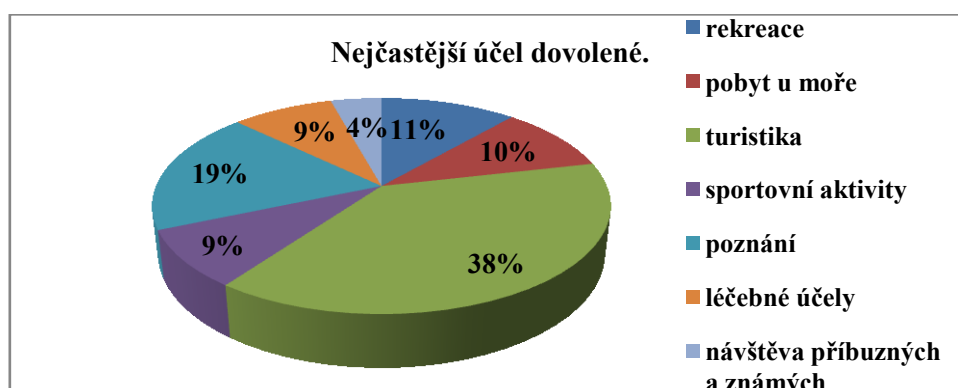
Graf 11: Preference ubytovacího zařízení. Zdroj: Vlastní šetření

Další otázka, která se objevila v dotazníkovém šetření, se týkala ubytovacího zařízení, které senioři nejvíce preferují. Stejně, tedy po 4 % respondentů, zvolilo nejružnější kempy/tábořiště a vlastní ubytovací zařízení. O 3% více nejčastěji bydlí u známých nebo příbuzných. 29% seniorů zvolilo položku „jiné ubytovací zařízení“. Do této kategorie patří zejména nejružnější typy ubytoven, turistické chaty, apod. Nejvíce (56%) seniorů upřednostňuje hotely, penziony nebo motely, díky jejich komfortu, který nabízí.

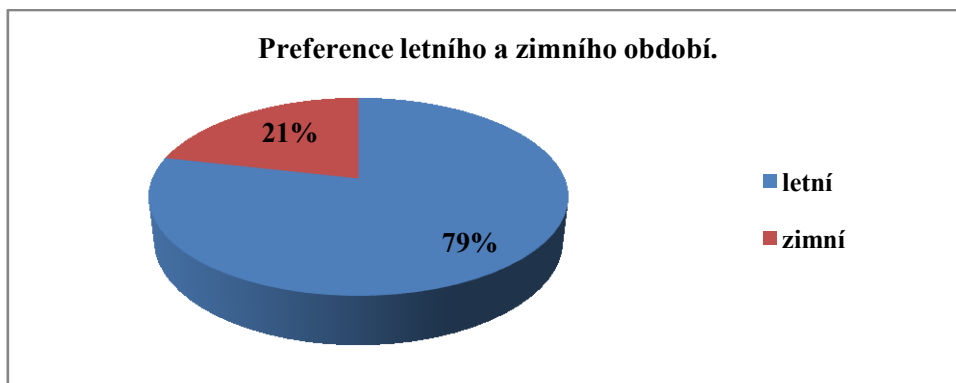
Graf 12: **Roční útrata za dovolené.** Zdroj: Vlastní šetření

Tento graf se zabýval finančními prostředky, které jsou respondenti ochotni investovat do dovolených za jeden rok. Výsledky dotazování byly podle očekávání, s tím, že nejvíce (30%) seniorů je v rámci dovolených ochotných utratit od 10 000,- Kč do 20 000,- Kč za rok. Nad 20 000,- Kč za rok investuje 21% seniorů. Podle odpovědí jde zejména o dovolené v zahraničí. Nejnižší částku, tedy do 5 000,- Kč, investuje do cestování 20% dotazovaných.

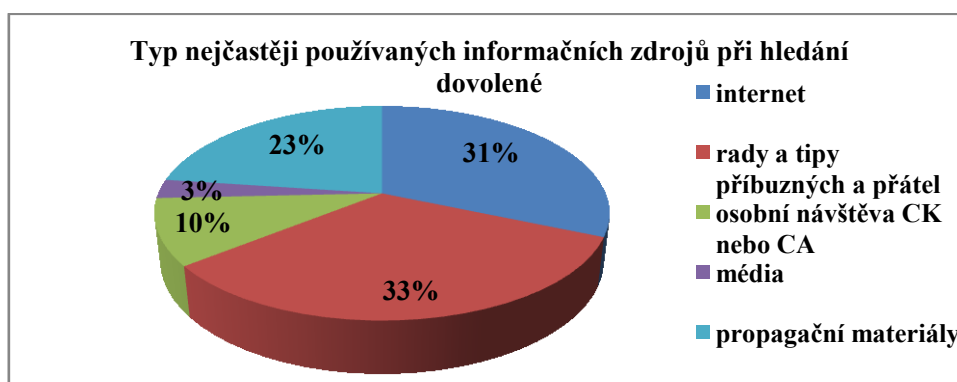
Graf 13: **Nejčastější účel dovolené.** Zdroj: Vlastní šetření

Graf č. 13 znázorňuje, za jakým účelem senioři nejčastěji cestují. Velmi překvapivou odpovědí bylo, že celých 38% dotazovaných nejčastěji cestuje za turistikou. Je to způsobeno zejména vitalitou a dobrým zdravotním stavem seniorů. 10% respondentů nejčastěji tráví svůj volný čas pobyt u moře, což má příznivý vliv na jejich zdraví. Cestování za poznáním láká 19% dotazovaných. 9% respondentů nejčastěji jezdí za účelem sportovních aktivit, zejména pak jízda na kole a lyžování v době zimních měsíců. Stejný počet respondentů cestuje za léčebnými účely. Nejméně, tedy 4% seniorů nejčastěji jezdí za příbuznými a známými.

Graf 14: **Preference letního a zimního období.** Zdroj: Vlastní šetření

Tento graf odhaloval oblíbenost období pro cestování. Na výběr byly dvě odpovědi, a to letní a zimní období. Většina, tedy 79% dotazovaných, preferuje letní období. Důvody jsou různé. Např. preference dovolených strávených u vody (moře, přehrady, rybníky apod.) nebo pouze větší oblíbenost letního období (jaro, léto) než zimního. Zbytek dotazovaných (21%) preferuje zimní období, a to zejména dovolené trávené v horských a vysokohorských oblastech, kde si mohou užít zimních sportovních aktivit, zejména lyžování a horskou či vysokohorskou turistiku.

Graf 15: **Typ nejčastěji používaných informačních zdrojů při hledání dovolené.**

Zdroj: Vlastní šetření

Poslední graf znázorňuje informační zdroje, které senioři používají při hledání dovolené. Velmi překvapující skutečností bylo zjištění, že 31% dotazovaných používá při hledání informací internet, což vypovídá o tom, že ohledně používání počítačů jsou senioři podceňováni. Nejvíce, tedy 33% respondentů, dává na rady a tipy svých příbuzných a přátel. Propagační materiály a brožury používá 23% seniorů. 10% respondentů upřednostňuje osobní návštěvu cestovních kanceláří nebo agentur a pouze 3% seniorů využívají k získávání informací nejrozumnější média (např. rádio nebo televizi).

5.3.8 Souhrn výsledků dotazníkového šetření

Otázky č. 2,3,4 zkoumaly četnost jednodenních výletů a krátkodobých i dlouhodobých dovolených. Na jednodenní výlety necestuje pouze 8 seniorů (12%). Na krátkodobé dovolené nejedí 13 respondentů (19%) a dlouhodobé dovolené si neužívá 10 dotazovaných (14%). Naopak více jak 4x do roka vyjede na jednodenní výlet 40 seniorů (celých 57%), na krátkodobé dovolené 18 seniorů (26%) a u dlouhodobých dovolených to bylo překvapivých 7 seniorů (10%). Jednodenní výlety se nejčastěji uskutečňují v okolí bydliště seniora z důvodu časové a finanční dostupnosti, proto je četnost těchto výletů největší. Na druhou stranu dlouhodobé dovolené jsou finančně velmi náročné, takže četnost již není tak vysoká. Z tohoto důvodu by se cestovní kanceláře měly více zajímat o tento vzrůstající segment a upravit svoji nabídku tak, aby vyhověly časovým a finančním možnostem seniorů.

Velmi potěšující skutečností bylo, že 3/4 dotazovaných rádi poznávají nová místa, což má kladný vliv na další rozvoj cestovního ruchu pro seniory. Z dotazníku dále vyplynulo, že každý desátý respondent se rád vrací na místa, která již zná. Proto by tamní infrastruktura poskytující služby v oblasti cestovního ruchu neměla tzv. „usnout na vavřínech“ a neustále zlepšovat služby, které nabízejí. Ne každý rád cestuje, což potvrzují i výsledky šetření, které ukazují, že 7% seniorů nejeví žádný zájem o poznávání nových míst a destinací.

Výsledky další otázky byly podle očekávání. Z důvodů časové i finanční dostupnosti více než polovina dotazovaných upřednostňuje tuzemské cestování. Mezi další faktory, které senioři v rámci dotazníku uvedli, je špatný zdravotní stav a nedostačující znalost cizích jazyků, která jim brání při cestování za hranice naší země. Zbytek dotazovaných seniorů dává přednost cestování mimo Českou republiku. Nejraději cestují do teplých krajín (jižní Evropa, Středomoří a severní část Afriky - Egypt), kde si mohou užívat přímořského klimatu, jež má blahodárné účinky na jejich zdravotní stav. Velmi potěšující byla skutečnost, že mnoho respondentů rádo poznává přírodní a kulturní bohatství jiných zemí, což je další důležitý faktor pro cestování do zahraničí. V návaznosti na preferenci dovolených u moře vyplynul i fakt, že většina dotazovaných má raději dovolené v letních měsících.

Velmi znepokojivé bylo zjištění, že téměř polovina dotazovaných necestuje z důvodu jejich špatné finanční situace. Pozitivní je fakt, že vláda některých zemí přispívá svým seniorům na cestování v podobě dotací, což by mohlo nynější situaci do budoucna zlepšit. Velmi šokující zjištění bylo, že téměř nikdo z dotazovaných seniorů nemá žádné informace o poskytování dotací na cestování seniorů. Toto je velký nedostatek, který by se měl napravit. Špatný zdravotní stav brání pouze 16% seniorů, což by mohlo do budoucna klesat, díky

neustálému zlepšování zdravotnictví. Položku „jiný důvod“ zvolilo 12 dotazovaných seniorů, kde nejčastěji uváděli jazykovou bariéru.

Pouze malé procento dotazovaných si zařizuje svoji dovolenou pomocí cestovních kanceláří a agentur. Pokud senioři zvolí cestovní kanceláře nebo agentury, tak jsou téměř všichni spokojeni se službami, které nabízejí. Malé procento z dotazovaných má s cestovními kanceláři velmi špatné zkušenosti. Zjištění, že téměř třetina dotazovaných si zařizují svoji dovolenou sami, je pozitivní, protože to poukazuje na skutečnost, jak jsou někteří senioři samostatní. Nejvíce seniorů zvolilo kombinaci cestovních kanceláří a vlastního zařizování. Čtvrtina seniorů přenechává zařizování na nejrůznějších organizacích (např. Klub českých turistů nebo Klub důchodců).

Více než polovina dotazovaných upřednostňuje dovolené strávené s kamarády nebo známými. 18% seniorů nejčastěji cestují sami. Zbytek dotazovaných zvolilo poslední odpověď, a to, že nejraději cestují s rodinou.

Dle očekávání je nejčastěji zvoleným dopravním prostředkem automobil. Naopak nejméně pohodlný a velmi pomalý způsob dopravy je autobus, který zvolila téměř třetina respondentů. Jen velmi malé procento preferuje leteckou dopravu, která je sice nejrychlejší, nejspolehlivější a nejpohodlnější, ale kvůli finanční náročnosti si ji nemůže dovolit každý.

Každý senior má jiné nároky na vlastní pohodlí a podle toho se také odvíjely odpovědi na další otázku, která se zabývala ubytovacím zařízením. Přes polovinu respondentů upřednostňuje hotely, motely a penziony. 29% seniorů zvolilo odpověď „jiné hromadné ubytovací centrum“, kde nejčastěji uváděli turistické chaty a ubytovny. Nejméně respondentů upřednostňuje nejrůznější druhy kempů, tábořiště a vlastní ubytovací zařízení z důvodu menšího pohodlí, než které se jim dostává v hotelích.

Nejvíce seniorů utratí mezi 10 000,- Kč - 20 000,-Kč. O 1% méně utratí za dovolené během jednoho roku od 5 000,-Kč do 10 000,-Kč. Nad 20 000,-Kč ročně utratí 21 % seniorů. Částka se samozřejmě odvíjí od toho, kolik jsou schopni a ochotni utratit za cestování. Nicméně cestovní kanceláře a agentury by měly brát ohled na finanční situaci českých seniorů a přizpůsobit tomu i svoji nabídku zájezdů a pobytů.

Další otázka se týkala účelu cestování. Největší procento odpovědí získala turistika. Je to zejména díky dobrému zdravotnímu stavu a aktivnímu životnímu stylu respondentů. Dále je potěšující skutečnost, že 19% dotazovaných má stále chuť poznávat a objevovat krásy, které svět nabízí. Oblíbené jsou také pobyty u moře, cestování za účelem rekreace nebo

sportovních aktivit. Nejméně seniorů cestuje za účelem návštěvy svých příbuzných a známých.

Poslední otázka dotazníkového šetření se týkala informačních zdrojů, které senioři používají při získávání informací o dovolené. Obecně ustálená fráze „spolehejte sami na sebe“ zde rozhodně neplatí, jelikož největší počet respondentů dává na rady a tipy svých příbuzných a přátel. Na druhém místě se umístil internet, což svědčí o tom, že někteří senioři umí pracovat na počítači a jsou schopni si na internetu vyhledat informace, které potřebují. Naopak nejméně používají média (televizi nebo rádia). Pouze 10% dotazovaných upřednostňuje osobní návštěvu CK nebo CA.

6 Návrhy a doporučení

Na základě provedené analýzy a dotazníkového šetření uvádím několik vlastních návrhů a doporučení, které by mohly zlepšit situaci v oblasti cestovního ruchu pro seniory.

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že 64% procent respondentů upřednostňuje dovolenou v tuzemsku, a to zejména díky jejich jazykovým bariérám. Řešením tohoto problému by mohlo být otevření speciálních jazykových kurzů pro osoby starší 55 let. Starší lidé se vzhledem k jejich věku učí pomaleji, a proto mohou pociťovat ostych ve skupině s mladšími lidmi. V těchto jazykových kurzech by mohli studovat jazyky dle jejich výběru (anglický, německý, španělský, ruský a italský jazyk). Vzhledem k tomu, že roste počet seniorů a věk odchodu do penze se neustále zvyšuje, by se měl stát více starat o tuto velmi početnou skupinu lidí. Velkou překážkou pro vznik těchto kurzů je nedostatek finančních prostředků seniorů. Proto by se měl vyvíjet tlak na stát, aby zažádal evropskou unií o dotace na tyto speciální kurzy cizích jazyků pro osoby starší 55 let.

Velkým problémem je nedostačující propagace speciálních zájezdů a pobytů pro seniory. Z výzkumu vyplynulo, že více než polovina dotazovaných neměla žádné informace o možnostech, které se jim nabízejí, např. existenci dotovaných zájezdů a pobytů z fondů EU nebo třeba specializaci některých cestovních kanceláří přímo na seniory. Vzhledem k jejich pokročilému věku se musí přistoupit k odlišným propagačním zdrojům, než jsme zvyklí u jiných věkových kategorií. Méně vhodná je propagace pomocí internetu, protože většina starších lidí nemá k internetu přístup. Podle mého názoru je vhodnou metodou, jak poskytnout potřebné informace seniorům, publikovat speciální časopis. Na českém trhu dosud žádný časopis tohoto typu není, i když by jeho tržní potenciál mohl být obrovský. Časopis by byl publikován 4x do roka a jeho hlavní náplní by nebylo pouze poskytování informací o možnostech v oblasti cestovního ruchu, ale poskytoval by také informace o aktuálním dění a novinkách, které by se jich popřípadě mohly týkat.

Dalším způsobem propagace je vydávání speciálních katalogů se zájezdy a pobyty pouze pro seniory. Tento katalog by vydávaly cestovní kanceláře, které mají ve své nabídce specializované zájezdy pro seniory. Katalog by vycházel dvakrát do roka a to pro letní a zimní období. Měly by být vzhledem k věku a zdravotním indispozicím seniorů zpracovány jasně a velmi přehledně (např. větší velikost písma nebo upravení velikosti tabulek tak, aby byly dostatečně velké a přehledné).

Z dotazníkového šetření dále vyplynulo, že část dotazovaných seniorů by měla zájem o kombinované zájezdy a pobyty. V každém seniorském páru nejsou vždy oba dva senioři vitální a s dobrým zdravotním stavem, a proto navrhuji, aby se pořádaly speciální zájezdy a pobyty, kterých by se mohli zúčastnit jak senioři vitálnější, tak i ti, kterým zdraví slouží méně. V rámci těchto zájezdů by byla možnost sportu a sportovních aktivit (turistika, cyklistika, cykloturistika apod.) a možnost odpočinku a relaxace (lázeňské pobyty, relaxační pobyty, ozdravné pobyty apod.) Účelem těchto pobytů by bylo společné trávení času seniorských párů a navázání nových kontaktů.

I když je demograficky prokázán zvyšující se podíl tohoto obyvatelstva a jeho vzrůstající význam, zvláště pak do budoucna, Česká republika zatím nepodporuje žádným způsobem organizace poskytující služby pro seniory. Proto by bylo vhodné např. zavést daňovou úlevu pro firmy, které poskytují služby pro tuto cílovou skupinu, a to vzhledem ke skutečnostem poslední doby, kdy je zřejmé, že stát neustále zvyšuje věk odchodu do důchodu, ale nedochází ke zlepšení životních podmínek pro seniory. Lidé tedy přináší do rozpočtu státu peněžní prostředky po delší dobu, ale jejich kvalita života se následně zhoršuje.

7 Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo analyzovat a zhodnotit aktuální situaci cestovního ruchu seniorů. Snažila jsem se poukázat na význam a podporu cestovního ruchu pro seniory, jelikož není této problematice věnováno dostatek pozornosti, jakou by si nepochybně zasloužila. Toto téma jsem si vybrala, protože si myslím, že je velmi aktuální a do budoucna zajímavé.

Díky neustále se vyvíjejícímu zdravotnictví, rostoucí životní úrovni a dalším evolučním faktorům, roste i průměrný věk naší populace a dle nejrůznějších předpokladů bude tento směr civilizačního vývoje pokračovat i nadále. Právě proto předpokládám, že se tato problematika stane v blízké budoucnosti více aktuální a na trh se dostanou nové trendy v cestování šité na míru seniorům. Jednou se i naše generace dostane do seniorského věku, a proto je i v našem zájmu, aby se tato situace i nadále zlepšovala a vyvíjela správným směrem.

Pro dosažení cílů práce jsem zvolila metodu dotazníkového šetření, kdy jsem informace získávala přímo z terénu formou osobního kontaktu s cílovou skupinou. Cílem bylo zjistit jejich názory na danou problematiku. Dle mých prvotních předpokladů se mi tímto potvrdila má domněnka, že stále více seniorů je pořád velmi aktivní v oblasti cestování a turismu. Domnívám se, že je to zapříčiněno jak příznivým politickým prostředím ve většině zemí, tak i faktem, že většina seniorů má své děti v dospělém věku a tudíž mají více finančních i časových možností k uskutečnění svých cestovních tužeb.

Důvody jejich cest jsou pestré. Jedna skupina respondentů dává přednost turistice, poznávacím a naučným zájezdům a jiná, neméně početná skupina, upřednostňuje relaxační pobyty v přímořských destinacích. V neposlední řadě jsou také vyhledávány ozdravné pobyty za účelem zlepšení zdravotního stavu respondentů. Senioři mají stále různé zájmy a koníčky a mají i své individuální požadavky, proto si myslím, že by cestovní agentury a kanceláře neměly zapomínat se svými nabídkami na nejrůznější zájezdy a pobyty. Měla jsem také možnost poznat důvody, proč již někteří necestují a zaznamenat jejich návrhy a připomínky.

Na základě provedené analýzy a dotazníkového šetření jsem navrhla některá opatření, která by mohla přispět ke zlepšení v oblasti cestovního ruchu pro seniory. Jelikož spousta seniorů necestuje za hranice naší země z důvodu neznalosti cizího jazyka, přimělo mě to k návrhu na založení speciálních jazykových kurzů, které by byly přístupné pouze pro osoby starší 55 let. Další návrh vyplývající z provedené analýzy je speciální časopis pro seniory,

který by poskytoval potřebné informace z oblasti cestovního ruchu a aktuálního dění. Na trhu cestovního ruchu také chybí speciální katalog zájezdů a pobytů určených přímo pro seniory, který by jim usnadnil orientaci v katalogích. V neposlední řadě je to absence kombinovaných zájezdů a pobytů pro seniory, kde by spolu mohli trávit čas jak aktivní a zdraví senioři, tak i ti, kterým zdraví tolik neslouží.

Dle mého názoru může být tato bakalářská práce velmi přínosná zejména proto, že obsahuje přímé informace od cílové skupiny. Tyto informace by se daly použít ke zlepšení problematiky cestovního ruchu seniorů, potažmo jako inspirační materiál pro různé cestovní agentury a subjekty, které se rozhodnou využít potenciál tohoto zatím až tak neprobádaného trhu.

Seznam použité literatury

Knižní zdroje:

COOPER, Chris et al. *Tourism: principles and practice*. 4. vyd. Harlow: Prentice Hall: Financial Times, 2008. 704 s. ISBN 978-0-273-71126-1.

DROBNÁ, Daniela; MORÁVKOVÁ, Eva. *Cestovní ruch: pro střední školy a pro veřejnost*. Praha: Fortuna, 2004. 205 s. ISBN 80-7168-901-7.

HAŠKOVCOVÁ, Helena. *Fenomén stáří*. 2. vyd. Praha: Havlíček Brain Team, 2010. 368 s. ISBN 978-80-87109-19-9.

HESKOVÁ, Marie et al. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. 1. vyd. Praha: Fortuna, 2006. 224 s. ISBN 80-7168-948-3.

INDROVÁ, Jarmila et al. *Cestovní ruch: (základy)*. 2. vyd. Praha: Oeconomica, 2009. 122 s. ISBN 978-80-245-1569-4.

JAKUBÍKOVÁ, Dagmar. *Marketing v cestovním ruchu*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2009. 288 s. ISBN 978-80-247-3247-3.

KOLEKTIV AUTORŮ KATEDRY CESTOVNÍHO RUCHU VŠE V PRAZE. *Cestovní ruch pro všechny*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2008. 89 s. ISBN 978-80-7399-407-05.

NEJDL, Karel. *Management destinace cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. 204 s. ISBN 978-80-7357-673-8.

PÁSKOVÁ, Martina; ZELENKA, Josef. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2002. 448 s. ISBN 8023901524.

RYGLOVÁ, Kateřina. *Cestovní ruch: soubor studijních materiálů*. 3. vyd. rozš. Ostrava: Key Publishing s.r.o., 2009. 187 s. ISBN 978-807-4180-286.

RYGLOVÁ, Kateřina; BURIAN Michal; VAJČNEROVÁ Ida. *Cestovní ruch: podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011. 216 s. ISBN 978-80-247-4039-3

VYSTOUPIL, Jiří; ŠAUER Martin. *Základy cestovního ruchu: distanční studijní opora*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita: Ekonomicko-správní fakulta, 2006. 163 s. ISBN 80-210-4205-2.

Internetové zdroje:

PENÍZE.CZ: *Evropská unie naděluje: Dovolená pro všechny ze dne 07. 03. 2011* [online]. [cit. 2012-01-31]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/nakupy/195766-evropska-unie-nadeluje-dovolena-pro-vsechny!>

Europe Senior Tourism [online]. 2008 [cit. 2012-01-31]. Dostupné z: <http://www.europeseniortourism.eu/cs/>

DOTACE: *Evropská turistika pro seniory ze dne 02.02.2011*. [online]. [cit. 2012-01-31]. Dostupné z: <http://www.edotace.cz/z-edotacni-kuchyne/evropska-turistika-pro-seniory/>

RODINNÁ POLITIKA JIHOMORAVSKÉHO KRAJE: *Senior Point*. [online]. [cit. 2012-04-01]. Dostupné z: <http://www.rodinnapolitika.cz/projekty/senior-point/50-senior-point>

ČESKÁ TELEVIZE: *Brno má další Senior Point ze dne 6. 9. 2011*. [online]. [cit. 2012-04-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/135356-brno-ma-prvni-senior-point-dalsi-brzy-pribudou/>

NOVINKY.CZ: *Program Evropské unie umožňuje seniorům cestovat s výhodnějšími slevami ze dne 23. 03. 2012*. [online]. [cit. 2012-03-23]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/cestovani/262278-program-evropske-unie-umoznuje-seniorum-cestovat-s-vyhodnejsimi-slevami.html>

CESTOVNÍ KANCELÁŘ: *Pro seniory*. [online]. [cit. 2012-02-09]. Dostupné z: <http://www.cestovnikancelar.cz/zajezdy-pro-seniory-t172.html>

CK CONTI [online]. © 2009-201 [cit. 2012-02-11]. Dostupné z: <http://www.ckconti.cz/>

CK QUALITY TOURS [online]. © 2011 [cit. 2012-02-11]. Dostupné z: <http://www.qualitytours.cz/>

CK SNAIL TRAVEL [online]. [cit. 2012-02-15]. Dostupné z: <http://www.snailtravel.cz/>

CK CANARIA TRAVEL [online]. [cit. 2012-03-27]. Dostupné z: <http://www.canariatravel.cz/cs/>

CK CONTI: *Zájezdy pro seniory*. [online]. © 2009-2011 [cit. 2012-02-11]. Dostupné z: <http://www.ckconti.cz/zajezdy-pro-seniory/spanelsko/mallorca/mallorca-hotely-dotovana-akce-senior-55/?ProductTypeID=484>

CK CONTI: *Zájezdy pro seniory*. [online]. © 2009-2011 [cit. 2012-02-11]. Dostupné z: <http://www.ckconti.cz/zajezdy-pro-seniory/spanelsko/tenerife/tenerife-hotely-pro-seniory-55/?ProductTypeID=484>

CK QUALITY TOURS: *Dotované zájezdy pro seniory*. [online]. © 2011 [cit. 2012-02-11]. Dostupné z: <http://www.qualitytours.cz/spanelsko/mallorca/mallorca-pro-seniory-55/>

CK QUALITY TOURS: *Dotované zájezdy pro seniory*. [online]. © 2011 [cit. 2012-02-11]. Dostupné z: <http://www.qualitytours.cz/spanelsko/katalansko/costa-brava/hotel-surf-mar-costa-brava-pro-seniory-55/>

CK SNAIL TRAVEL: *Delfin Mar 55+*. [online]. [cit. 2012-02-15]. Dostupné z: <http://www.snailtravel.cz/spanelsko-pro-seniory/mallorca-senior/delfin-mar-55/>

CK SNAIL TRAVEL: *Playa Bonita 55+*. [online]. [cit. 2012-02-15]. Dostupné z: <http://www.snailtravel.cz/spanelsko-pro-seniory/andalusie-senior/playa-bonita-55/>

CK CANARIA TRAVEL: *Seniorům 55+*. [online]. [cit. 2012-02-20]. Dostupné z: <http://www.canariatravel.cz/cs/aktivita/seniorum-55/>

CA SENIOR AGENCY. [online]. [cit. 2012-04-01]. Dostupné z: <http://www.senioragency.cz/>

CESTOVÁNÍ PRO SENIORY. [online]. © 2010 [cit. 2012-04-02]. Dostupné z: <http://www.cestovaniproseniory.cz/>

DEPARTMENT OF ECONOMIC AND SOCIAL AFFAIRS: *Demografické stárnutí populace z roku 2009* [online]. [cit. 2012-01-15]. Dostupné z: <http://social.un.org/index/Ageing/DataonOlderPersons/ADemographicsCharts.aspx>

Seznam zkratek

- a.s. - akciová společnost
- ACK ČR - asociace cestovních kanceláří
- apod. - a podobně
- ASTA - American Society of Travel Agents
- atd. - a tak dále
- CA - cestovní agentura
- CK - cestovní kancelář
- č. - číslo
- ČR - Česká republika
- dosp. - dospělí
- EU - Evropská unie
- EST - Europe Senior Tourism
- HDP - hrubý domácí produkt
- IATA - Mezinárodní asociace leteckých dopravců
- ISO - Mezinárodní organizace pro standardizaci (International Organization for Standardization)
- ITP - International Travel Partnership
- Kč - korun českých
- KLAS - klub aktivních seniorů
- min. - minimálně
- např. – například
- OITS – Organisation Internationale du Tourisme Social
- resp. - respektive
- s.r.o. - společnost s ručením omezeným
- SP - Senior Point
- stol. - století
- tj. - to jest
- TV - televize
- tzv. - takzvaný
- USD - americký dolar
- wi-fi – wireless fidelity (komunikační standard pro bezdrátový přenos dat)

- WTO - Světová obchodní organizace (World Trade Organization)

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- беру на ве́доміі, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Uherském Hradišti dne 11. 5. 2012

.....
Lenka Kopečková

Seznam grafů

A. Grafy

Graf 1: Frekvence jednodenních výletů za rok.

Graf 2: Frekvence krátkodobých dovolených (2-3 dny).

Graf 3: Frekvence dlouhodobých dovolených (3 a více dní) za rok.

Graf 4: Poznáváte rádi nová místa.

Graf 5: Preference tuzemského nebo zahraničního cestování.

Graf 6: Překážky pro cestování.

Graf 7: Způsob zařizování dovolené.

Graf 8: Spokojenost s nabídkou a službami CA a CK.

Graf 9: S kým nejčastěji senioři jezdí na dovolenou.

Graf 10: Nejčastěji zvolená doprava při přepravě na dovolenou.

Graf 11: Preference ubytovacího zařízení.

Graf 12: Roční útrata za dovolené.

Graf 13: Nejčastější účel dovolené.

Graf 14: Preference letního a zimního období.

Graf 15: Typ nejčastěji používaných informačních zdrojů při hledání dovolené.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Dotazník

Příloha č. 2: Tabulky s cenami jednotlivých zájezdů a pobytů

Jednotlivé přílohy

Příloha č. 1: Dotazníkové šetření

Dobrý den,

jmenuji se Lenka Kopečková a studuji 3. ročník na ekonomické fakultě Vysoké školy Báňské – Technické univerzity Ostrava obor Ekonomika cestovního ruchu. Tento obor studuji na detašovaném pracovišti v Uherském Hradišti. Tématem mé bakalářské práce je cestovní ruch pro seniory. Hlavním cílem je analýza a zhodnocení účasti seniorů na cestovním ruchu v České republice.

Dotazník je sestaven z 16 otázek. Průměrný čas na vyplnění dotazníku je cca 8 minut.

Předem děkuji za Váš čas a ochotu při vyplňování mého dotazníku.

1. Pohlaví?

- a. Muž
- b. Žena

2. Kolikrát ročně v průměru jezdíte na jednodenní výlet?

- a. Necestuji vůbec
- b. 1x
- c. 2x
- d. 3x
- e. 4x a více

3. Kolikrát ročně jezdíte na krátkodobou dovolenou? (2-3 dny)

- a. Necestuji vůbec
- b. 1x
- c. 2x
- d. 3x
- e. 4x a více

4. Kolikrát ročně cestujete na dlouhodobou dovolenou? (3 a více dní)

- a. Necestuji vůbec
- b. 1x
- c. 2x

- d. 3x
- e. 4x a více

5. Poznáváte rádi nová místa?

- a. Ano
- b. Ne
- c. Rád/ráda se vracím na místa, která již znám

6. Preferujete tuzemské nebo zahraniční cestování?

- a. Tuzemské
- b. Zahraniční

A proč?.....

7. Jaké jsou pro vás překážky pro cestování?

- a. nedostatek času
- b. nedostatek financí
- c. špatný zdravotní stav
- d. nezájem o cestování
- e. jiný důvod.....

8. Jak si zařizujete svoji dovolenou?

- a. Za pomoci cestovních kanceláří nebo agentur
- b. Zřizují si ji sám/sama
- c. Kombinací obou dvou
- d. Různé organizace (např. Klub českých turistů, Klub důchodců apod...)
- e. Jinak.....

9. Pokud zvolíte cestovní kancelář nebo agenturu, jste spokojeni s nabídkou a službami, které nabízí?

- a. Ano
- b. Spíše ano
- c. Spíše ne
- d. Ne

A proč?.....

10. S kým nejčastěji jezdíte na dovolenou?

- a. S kamarády nebo známými
- b. S rodinnými příslušníky
- c. Samy

11. Jakou dopravu nejčastěji volíte při přepravě na dovolenou?

- a. Automobil
- b. Vlák
- c. Letadlo
- d. Autobus

12. Jaké ubytovací zařízení preferujete?

- a. hotely, penziony, motely
- b. kempy/tábořiště
- c. vlastní ubytovací zařízení
- d. u známých/příbuzných
- e. jiné hromadné ubytovací zařízení (ubytovna, turistická chata apod.)

13. Kolik peněz ročně utratíte za cestování (dovolené)?

- a. Do 5 000,- Kč
- b. 5 000,- Kč – 10 000,- Kč
- c. 10 000,- Kč – 20 000,- Kč
- d. Nad 20 000,- Kč

14. Za jakým účelem nejčastěji cestujete?

- a. Rekreace
- b. Pobyt u moře
- c. Turistika
- d. Sportovní aktivity
- e. Poznání (návštěva různých zajímavých míst apod.)
- f. Léčebné účely (např. lázeňství)
- g. návštěva příbuzných a známých

15. Jaké období preferujete pro cestování?

- a. Letní
- b. Zimní

16. Jaké informační zdroje používáte při hledání dovolené?

- a. Internet
- b. Rady a typy příbuzných a přátel
- c. Osobní návštěva CK nebo CA
- d. Média (televize, rádia apod.)
- e. Propagační materiály

Děkuji za Váš čas!

Příloha č. 2: Tabulky s cenami jednotlivých zájezdů a pobytů

1. CK Conti

Tabulka č. 1: ceník - Mallorca

		Senior 55+/2-3 lůžkový pokoj	3. senior/2-3 lůžkový pokoj	Senior 55+/1 lůžkový pokoj	Dosp. Se seniorem 55+ na pokoji /2-3 lůžkový pokoj
Kód	Termín	polopenze	polopenze	Polopenze	polopenze
XQUA012	04. 04. 12 - 11. 04. 12	8 990,- Kč	8 890,- Kč	13 490,- Kč	8 990,- Kč
XQUA012	11. 04. 12 - 18. 04. 12	7 990,- Kč	8 400,- Kč	11 490,- Kč	7 990,- Kč
XQUA012	18. 04. 12 - 25. 04. 12	7 990,- Kč	8 400,- Kč	11 490,- Kč	7 990,- Kč
XQUA012	25. 04. 12 - 02. 05. 12	8 900,- Kč	9 400,- Kč	12 400,- Kč	8 900,- Kč
XQUA012	02. 05. 12 - 09. 05. 12	9 900,- Kč	9 400,- Kč	13 400,- Kč	9 900,- Kč
XQUA012	09. 05. 12 - 16. 05. 12	9 900,- Kč	9 400,- Kč	13 400,- Kč	9 900,- Kč
XQUA012	15. 05. 12 - 22. 05. 12	10 990,- Kč	9 890,- Kč	14 490,- Kč	10 990,- Kč
XQUA012	16. 05. 12 - 23. 05. 12	10 990,- Kč	9 890,- Kč	14 490,- Kč	10 990,- Kč
XQUA012	22. 05. 12 - 29. 05. 12	10 990,- Kč	9 890,- Kč	14 490,- Kč	10 990,- Kč
XQUA012	23. 05. 12 - 30. 05. 12	10 990,- Kč	9 890,- Kč	14 490,- Kč	10 990,- Kč
XQUA012	29. 05. 12 - 05. 06. 12	10 990,- Kč	9 890,- Kč	14 490,- Kč	10 990,- Kč
XQUA012	29. 09. 12 - 06. 10. 12	10 990,- Kč	10 490,- Kč	14 690,- Kč	10 990,- Kč
XQUA012	06. 10. 12 - 13. 10. 12	10 990,- Kč	10 490,- Kč	14 690,- Kč	10 990,- Kč
XQUA012	13. 10. 12 - 20. 10. 12	10 990,- Kč	10 490,- Kč	14 690,- Kč	10 990,- Kč

Zdroj: <http://www.ckconti.cz/zajezdy-pro-seniory/spanelsko/mallorca/mallorca-hotely-dotovana-akce-senior-55/?ProductTypeID=484> (po úpravě)

Tabulka č. 2: ceník - Ostrov Tenerife

		Senior 55+/2-3 lůžkový pokoj	Doprovod seniora/2-3 lůžkový pokoj
Kód	Termín	Plná penze	Plná penze
XCAN012	30. 03. 12 – 06. 04. 12	14 900,- Kč	14 900,- Kč
XCAN012	06. 04. 12 – 13. 04. 12	14 900,- Kč	14 900,- Kč
XCAN012	13. 04. 12 – 20. 04. 12	14 900,- Kč	14 900,- Kč
XCAN012	20. 04. 12 – 27. 04. 12	14 900,- Kč	14 900,- Kč
XCAN012	27. 04. 12 – 04. 05. 12	14 900,- Kč	14 900,- Kč
XCAN012	04. 05. 12 – 11. 05. 12	14 900,- Kč	14 900,- Kč
XCAN012	11. 05. 12 – 18. 05. 12	14 900,- Kč	14 900,- Kč

XCAN012	18. 05. 12 – 25. 05. 12	14 900,- Kč	14 900,- Kč
XCAN012	25. 05. 12 – 01. 06. 12	14 900,- Kč	14 900,- Kč

Zdroj: <http://www.ckconti.cz/zajezdy-pro-seniory/spanelsko/tenerife/tenerife-hotely-pro-seniory-55/?ProductTypeID=484> (po úpravě)

2. Quality Tours

Tabulka č. 3: ceník - Mallorca pro seniory 55+

Termín	No cí	Senior 55+	Doprovod seniora 55+	Dítě 2-12 let na přistýlce	Dospělá osoba
06. 06. 12 – 13. 08. 12	7	10 990,- Kč	10 990,- Kč	10 490,- Kč	13 690,- Kč
13. 06. 12 – 20. 06. 12	7	10 990,- Kč	10 990,- Kč	10 490,- Kč	13 690,- Kč
20. 06. 12 – 27. 06. 12	7	10 990,- Kč	10 990,- Kč	10 490,- Kč	13 690,- Kč
29. 09. 12 – 06. 10. 12	7	10 990,- Kč	10 990,- Kč	10 490,- Kč	13 690,- Kč
06. 10. 12 – 13. 10. 12	7	10 990,- Kč	10 990,- Kč	10 490,- Kč	13 690,- Kč
13. 10. 12 – 20. 10. 12	7	10 990,- Kč	10 990,- Kč	10 490,- Kč	13 690,- Kč

Zdroj: <http://www.qualitytours.cz/spanelsko/mallorca/mallorca-pro-seniory-55/> (po úpravě)

Tabulka č. 4: ceník - Costa Brava pro seniory 55+

Termín	Nocí	Senior 55+	Senior 55+/jednolůžkový pokoj	Doprovod seniora	Dospělá osoba
19. 04. 12 – 26. 04. 12	7	11 500,- Kč	14 200,- Kč	11 500,- Kč	12 500,- Kč
26. 04. 12 – 03. 05. 12	7	10 700,- Kč	13 400,- Kč	10 700,- Kč	11 700,- Kč
03. 05. 12 – 10. 05. 12	7	10 700,- Kč	13 400,- Kč	10 700,- Kč	11 700,- Kč
10. 05. 12 – 17. 05. 12	7	11 500,- Kč	14 200,- Kč	11 500,- Kč	12 500,- Kč
17. 05. 12 – 24. 05. 12	7	11 500,- Kč	14 200,- Kč	11 500,- Kč	12 500,- Kč
24. 05. 12 – 31. 05. 12	7	12 000,- Kč	14 700,- Kč	12 000,- Kč	13 000,- Kč
31. 05. 12 – 07. 06. 12	7	12 000,- Kč	14 700,- Kč	12 000,- Kč	13 000,- Kč
07. 06. 12 – 14. 06. 12	7	12 000,- Kč	14 700,- Kč	12 000,- Kč	13 000,- Kč

Zdroj: <http://www.qualitytours.cz/spanelsko/katalansko/costa-brava/hotel-surf-mar-costa-brava-pro-seniory-55/> (po úpravě)

3. Snail Travel

Tabulka č. 5: ceník – Mallorca

Termín	Nocí	Cena dospělý
04. 04. 12 – 11. 04. 12	7	8 900,- Kč
11. 04. 12 – 18. 04. 12	7	7 900,- Kč
18. 04. 12 – 25. 04. 12	7	7 900,- Kč
25. 04. 12 – 02. 05. 12	7	8 900,- Kč
02. 05. 12 – 09. 05. 12	7	8 900,- Kč
09. 05. 12 – 16. 05. 12	7	9 900,- Kč
16. 05. 12 – 23. 05. 12	7	10 900,- Kč
22. 05. 12 – 29. 05. 12	7	10 900,- Kč
23. 05. 12 – 30. 05. 12	7	10 900,- Kč
30. 05. 12 – 06. 06. 12	7	10 900,- Kč

Zdroj: <http://www.snailtravel.cz/spanelsko-pro-seniory/mallorca-senior/delfin-mar-55/>
(po úpravě)

Tabulka č. 5: ceník - Andalusie

Termín	Nocí	Cena dospělý	Cena dítě
29. 03. 12 – 05. 04. 12	7	8 990,- Kč	8 490,- Kč
05. 04. 12 – 12. 04. 12	7	9 990,- Kč	9 490,- Kč
12. 04. 12 – 19. 04. 12	7	9 990,- Kč	9 490,- Kč
19. 04. 12 – 26. 04. 12	7	8 400,- Kč	
26. 04. 12 – 03. 05. 12	7	11 300,- Kč	10 800,- Kč
03. 05. 12 – 10. 05. 12	7	11 300,- Kč	10 800,- Kč
10. 05. 12 – 17. 05. 12	7	11 300,- Kč	10 800,- Kč
17. 05. 12 – 24. 05. 12	7	11 300,- Kč	10 800,- Kč
24. 05. 12 – 31. 05. 12	7	11 500,- Kč	11 000,- Kč
31. 05. 12 – 07. 06. 12	7	11 500,- Kč	11 000,- Kč

Zdroj: <http://www.snailtravel.cz/spanelsko-pro-seniory/andalusie-senior/playa-bonita-55/>
(po úpravě)

4. Canaria travel

Tabulka č. 6: ceník - Ostrov Tenerife

Termín:	plná penze týden/osoba
30. 03. - 06. 04. 2012	14 900,- Kč
06. 04. - 13. 04. 2012	14 900,- Kč
13. 04. - 20. 04. 2012	14 900,- Kč
20. 04. - 27. 04. 2012	14 900,- Kč
27. 04. - 04. 05. 2012	14 900,- Kč

04. 05. - 11. 05. 2012	14 900,- Kč
11. 05. - 18. 05. 2012	14 900,- Kč
18. 05. - 25. 05. 2012	14 900,- Kč
25. 05. - 01. 06. 2012	14 900,- Kč

Zdroj: <http://www.canariatravel.cz/cs/aktivity/seniorum-55/> (po úpravě)